

Domácí násilí a jeho následky

Lenka Špičková

Bakalářská práce
2019

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav zdravotnických věd
akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lenka Špičková**
Osobní číslo: **H15383**
Studijní program: **B5350 Zdravotně sociální péče**
Studijní obor: **Zdravotně sociální pracovník**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Domácí násilí a jeho následky**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti domácího násilí.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvalitativního výzkumu prostřednictvím analýzy dokumentů.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

CIMRMANNOVÁ, Tereza. Krize a význam pomáhajících prvního kontaktu: aplikace v kontextu rodinného násilí. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2205-7.

GARCIA-MORENO, Claudia et al. Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence. Geneva, Switzerland: World Health Organization, 2013. ISBN 978-80-7400-381-3.

STRÍLKOVÁ, Patricie a Marek Fryšták. Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím. Ostrava: Key Publishing, 2009. ISBN 978-80-7418-020-0.

ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda Špatenková. Domácí násilí. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2.

ÚLEHLOVÁ, Dagmar. Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2009. ISBN 978-80-7013-502-0.

Vedoucí bakalářské práce:

JUDr. Libor Šnédar, Ph.D.

Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Datum zadání bakalářské práce:

5. prosince 2018

Termín odevzdání bakalářské práce:

17. května 2019

Ve Zlíně dne 5. prosince 2018

L.S.

doc. Ing. Aněžka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jana Doleželová
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydávalečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédá k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Ve své bakalářské práci se zabývám problematikou domácího násilí, jehož výskyt a řešení je v současné době velmi diskutované společenské téma. Pojem domácí násilí lze označit jako různorodou agresi, která se nejčastěji odehrává v osobním vztahu. Domácí násilí zanechává na obětech nejen fyzické, ale i psychické následky, které jsou daleko závažnější a pokud se s nimi nezačne pracovat, mají v oblasti mezilidských vztahů dalekosáhlejší dopad. Důležité je, aby oběť dokázala vyhledat pomoc nejen rodiny a blízkých, ale také odbornou a profesionální pomoc. Práci jsem rozdělila na teoretickou a praktickou část.

V teoretické části jsem čerpala odborných publikací, internetových zdrojů, právních norem a metodik Policie České Republiky. Popíši, co znamená pojem „Domácí násilí“, jeho formy, znaky a jednotlivé fáze násilí. Zaměřím se na vyhledání pomoci u tohoto jevu. V praktické části bakalářské práce se věnuji násilí, kterého se na ženách dopustil jejich manžel či partner. V kazuistikách popíšu konkrétní příběhy žen, které si domácím násilím prošly. Zaměřím se na návrh řešení, a jak lze tomuto jevu předcházet.

Klíčová slova: Domácí násilí, oběť, agresor, pomoc, žena

ABSTRACT

In my bachelor thesis I deal with the issue of domestic violence, whose occurrence and solution is currently a very discussed social topic. The term domestic violence can be described as a diverse aggression that most often takes place in a personal relationship. Domestic violence leaves victims not only physical, but also psychological consequences, which are far more serious and if they do not work with them, they have a more far-reaching impact on interpersonal relationships. It is important that the victim is able to seek help not only from the family and the closest, but also from professionals and professional help. I divided the thesis into a theoretical and a practical part. In the theoretical part I drew professional publications, internet sources, legal norms and methodologies of the Police of the Czech Republic. I will describe what the term „Domestic violence“ means, its forms, signs and phases of violence. I will focus on finding help with this phenomenon. In the practical part of the bachelor thesis I deal with the violence that women and their spouses

se committed on women. In the case reports, I will describe the specific stories of women who have gone through domestic violence. I will focus on the design of the solution and how it can be prevented.

Keywords:

Domestic violence, victim, aggression, help, women.

„Až přijde ten pravý vztah, tak to poznáš. Bude tvůj život zjednodušovat, a ne komplikovat.“

Brigitte Nicole

Ráda bych touto cestou poděkovala mému vedoucímu práce JUDr. Liborovi Šnédarovi Ph.D., za jeho odborné vedení, cenné rady a trpělivost při vedení mé bakalářské práce. Poděkování patří také mé rodině, dětem a účastnicím výzkumu, za podílení se na mé bakalářské práci.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	12
1 DOMÁCÍ NÁSILÍ.....	14
1.1 RODINA JAKO MÍSTO BEZPEČÍ I NÁSILÍ.....	15
1.2 SPECIFIKA DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	16
1.3 ZNAKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	16
1.3.1 Mezi typické znaky domácího násilí patří především tyto znaky.....	16
1.4 ZÁKLADNÍ FORMY DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	17
1.5 ZÁKLADNÍ FAKTORY PRO VZNIK NÁSILÍ.....	21
1.6 CYKLUS DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	22
1.6.1 Duluthský model.....	23
2 OSOBNOSTNÍ CHARAKTERISTIKA PACHATELE A OBĚTI DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	25
2.1 OSOBA NÁSILNÁ - AGRESOR.....	25
2.1.1 Pasivní agresor.....	25
2.2 OSOBA OHROŽENÁ - OBĚŤ.....	26
2.2.1 Ženy jako ohrožené osoby.....	27
2.2.2 Muži jako osoby ohrožené domácím násilím.....	28
2.2.3 Děti jako osoby ohrožené domácím násilím.....	28
2.2.4 Senioři jako osoby ohrožené domácím násilím.....	29
2.2.5 Zdravotně postižené osoby ohrožené domácím násilím.....	30
3 POSTTRAUMATICKÁ STRESOVÁ PORUCHA.....	31
4 POMOC OSOBÁM OHROŽENÝM DOMÁCÍM NÁSILÍM.....	32
4.1 NA KOHO SE MŮŽE OSOBA OHROŽENÁ DOMÁCÍM NÁSILÍM OBRÁTIT?.....	32
4.2 AZYLOVÝ DŮM, KRIZOVÉ LŮŽKO.....	34
4.3 INTERVENČNÍ CENTRUM.....	35
4.4 BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ.....	35
4.5 ROSA – CENTRUM PRO ŽENY.....	35
4.6 DONA LINKA.....	36
4.7 ACORUS, Z. Ú.	37
5 BEZPEČNOSTNÍ PLÁN.....	38
11 PRAKTICKÁ ČÁST.....	39
6 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ.....	40
6.1 ROZDĚLENÍ VÝZKUMNÉ ČÁSTI.....	40
6.1.1 Metodologie výzkumu.....	40
6.1.2 Cíl výzkumu a výzkumné otázky.....	41
6.1.3 Výzkumný vzorek.....	42
6.1.4 Sběr dat.....	42

6.1.5	Analýza získaných dat.....	42
7	KAZUISTIKY	44
7.1	ŽIVOTNÍ PŘÍBĚH VLASTY.....	44
7.2	ŽIVOTNÍ PŘÍBĚH JANY	48
7.3	ŽIVOTNÍ PŘÍBĚH ALENY	50
8	ODPOVĚDI NA VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	56
9	PREVENCE A OPATŘENÍ V PŘÍPÁDECH DOMÁCÍHO NÁSILÍ	61
9.1	PREVENCE V RODINĚ	62
9.2	PREVENCE VE ŠKOLE	63
9.3	MÉDIA.....	63
10	VYHLEDÁNÍ POMOCI V PŘÍPÁDĚ DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	64
	ZÁVĚR	66
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	67
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	70
	SEZNAM OBRÁZKŮ	71
	SEZNAM PŘÍLOH.....	72

ÚVOD

„Možná se nemůžete vrátit zpět a změnit začátek, ale můžete znovu začít tam, kde právě jste, a změnit konec“.

C. S. Levis

Tématem mé bakalářské práce je domácí násilí, které se v naší společnosti stále více objevuje. Toto násilí lze považovat za jedno z nejnebezpečnějších forem násilí, které porušuje naše zákony. K domácímu násilí dochází převážně v rodině a mezi blízkými, což je prostředí, které bychom měli považovat za nejbezpečnější. Z těchto důvodů je těžké domácí násilí včas odhalit. V dnešní době je celá řada institucí, která se věnuje jak prevenci domácího násilí, tak jeho následkům. Velkým a důležitým přínosem přístupu k domácímu násilí může být prevence.

Cílem mé bakalářské práce je, upozornit na tento nebezpečný jev, více rozebrat danou problematiku, popsat koho se násilí může týkat a popsat místa, kam se můžou obrátit, pokud se jich násilí bude týkat, nebo se objeví v jejich okolí. Myslím, že osvěta a prevence je v tomto případě velice důležitá. Cíl, který jsem si určila, se mi podařilo formou výzkumných otázek a kvalitativního výzkumu naplnit. K tomuto výzkumu jsem použila polostrukturovaný rozhovor.

Bakalářskou práci jsem rozdělila na teoretickou a praktickou část. V teoretické části bakalářské práce se budu věnovat základním pojmům, rizikovým skupinám, právní pomoci a odkazům na různé organizace, kde může oběť vyhledat pomoc. Problému domácího násilí, jeho formám, znakům a cyklu. Zaměřila jsem se na postup policie a na vykazání.

Důležitá je také praktická část bakalářské práce. V ní jsem se zaměřila na ženy, které mají zkušenosti s domácím násilím a samy si jím prošly. K dosažení cíle jsem použila polostrukturované rozhovory u tří žen. Každé ženě budu pokládat stejné otázky, které následně vyhodnotím. Dle kladených otázek budu hledat u všech žen společné znaky v násilí, které prožily.

Co se stalo spouštěčem vzniku domácího násilí, jak dlouho násilí trvalo a co bylo důvodem odchodu od násilníka. Jak se změnil život bez násilí a na zpětné hodnocení vztahu.

Po analýze získaných dat jsem v závěru práce navrhla řešení, jak tomuto jevu předcházet.

V naší společnosti jsme si všichni rovni a nikdo nemá právo s námi špatně zacházet.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DOMÁCÍ NÁSILÍ

Domácím násilím se rozumí veškeré akty fyzického, sexuálního, psychického či ekonomického násilí, k němuž dochází v rodině, domácnosti, nebo mezi bývalými či stávajícími manžely či partnery, bez ohledu na to, zda pachatel sdílí nebo sdílel společnou domácnost s obětí.(Istanbulská úmluva©2019)

Pojem „**domácí násilí**“ vznikl jako překlad anglického termínu „*domestic violence*“.

Domácí násilí stále zůstává kontroverzním tématem. Mnoho osob se stydí přiznat, že se doma staly nebo neustále jsou obětí násilí. V převážném počtu případů domácího násilí jsou oběťmi ženy, ale mohou se jimi stát také muži, senioři, zdravotně postižení a v neposlední řadě také děti.

Fyzické, psychické a sexuální násilí páchané na dětech, je pak častou příčinou různých duševních poruch v dospělosti. Chlapci se už v pubertě stávají násilníky, zatímco dívky se identifikují s matkou a přijímají i ve svých vztazích roli oběti. Případy, kdy týrání vyústí až ve smrt dítěte, jsou pouze špičkou ledovce, ale i ta dosahuje v evropských podmínkách poměrně drastické výšky – 850 úmrtí ročně. Škody, které násilí dokáže napáchat na dětech, jsou často nezvratné.

Podle vedoucího programu „Prevence násilí a úrazů“ za WHO pro Evropu Dineshe Sethiho převážná část zaznamenaných případů týrání dětí (71 %) spadá do evropských zemí s nízkými až středními příjmy. Jediným nástrojem pro boj s tímto společenským problémem je prevence.

Vedle ničivého účinku na životy mladých lidí existují nezvratné důkazy o souvislosti mezi týráním a rozvojem duševních onemocnění. Týrání dětí může být příčinou čtvrtiny zátěže duševních poruch, jako jsou deprese, úzkost, poruchy příjmu potravy, problémy s chováním, sebevražedné sklony, sebepoškozování a nedovolené užívání omamných látek.

Má vliv na školní vzdělání, začleněním se do společnosti, existuje spojitost s rizikovým sexuálním chováním. (Invarena©2019)

Rodinné vztahy tvoří významnou součást našeho života. Vztahy mezi manželi, rodiči, prarodiči či sourozenci zdaleka nejsou vždy láskyplné a uspokojující – někdy spíše naopak.

Násilí v rodině je nepřehlédnutelnou realitou i v naší společnosti. (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 7)

1.1 Rodina jako místo bezpečí i násilí

Rodina je primárním kontextem lidské zkušenosti od kolébky až po hrob. Neúplné rodiny bývají ztotožňovány s rodinami nefunkčními. Tohle tvrzení je ovšem zavádějící, neboť úplná rodina může být těžce dysfunkční a neúplná rodina může naopak dobře fungovat.

Jedním z předsudků je mýtus o výskytu domácího násilí spíše v sociálně slabých rodinách. Násilné chování v partnerských vztazích se může vyskytnout ve všech společenských a sociálních vrstvách, zpravidla se odehrává v uzavřeném prostředí domácnosti bez svědků. Prostředí, které se dříve jevílo jako bezpečné, se stane prostředím plným strachu a nejistoty. (Buskotte, 2008, s. 8)

Týrání a násilné jednání se odehrává mezi blízkými osobami žijícími ve společné domácnosti, bytě či domě, kdy násilná osoba získává moc a kontrolu nad druhou osobou. Jedná se o slovní i fyzické útoky, omezování osobní svobody, zastrašování, vydírání, sledování, tělesné týrání a sexuální zneužívání. Takové chování vyvolává strach oběti z násilníka, což mu umožňuje moc a nadvládu, aby se oběť podřídila jeho vůli. Kontrolovat život oběti považuje násilník za samozřejmost.

Je těžké násilí odhalit. Na domácí násilí nás mohou upozornit určité znaky, na které je možné reagovat. Tyto znaky nejsou vždy dobře čitelné a v jednotlivých případech se liší. Z toho vyplývá, že samotné násilí je velice komplikovaný jev, který souvisí s jedinečnými osobnostními vlastnostmi a osobní historií člověka. Každý případ má své specifické charakteristiky a musí se k němu přistupovat individuálně. (Daligand, 2014 s. 14)

Důležité je vědět, co si pod pojmem domácí násilí představit, často se stává, že oběti ani neví, že něco není v pořádku. Násilí se může skrývat všude a jeho skrývání není řešením. Lhostejnost a skrývání domácího násilí je nejhorší možnou reakcí. Vysvobodit někoho z role oběti násilí není snadné, ale není to ani nemožné.

1.2 Specifika domácího násilí

Domácí násilí začíná často velmi nenápadně psychickým nátlakem, omezováním, kontrolou soukromí, izolací před světem, ponižováním, zamezením přístupu k financím, nucením k sexu. Často si oběť prvních příznaků ani nevšimne. Pokud se ovšem domácí násilí hned v počátcích nezastaví, má stupňující se tendenci – opakuje se a nabývá na intenzitě.

K násilí ve vztahu nedochází neustále – střídají se období násilí a relativního klidu. V násilném vztahu se totiž projevují tři faktory: láska, naděje (že se vše zlepší, že se partner změní apod.) a strach. Cyklus domácího násilí, v němž se střídá období “libánek”, vzrůstající tenze, konfliktu a “usmiřování”, se tak stále opakuje – navíc se stupňující tendenci. Domácí násilí nelze zaměňovat s partnerskou hádkou či „manželskou rozepří.“ (ROSA, Prevence domácího násilí©2019)

Zpočátku se agresor po útoku snaží situaci uklidnit, slibuje, že už se to nikdy nestane. Bohužel postupem času napadání eskaluje, doba mezi jednotlivými útoky se zkracuje a nakonec agresor svaluje vinu na oběť, že za všechno může.

1.3 Znaky domácího násilí

I když se v rodině vyskytne nějaký incident, nemusí jít nutně o domácí násilí. Aby se jednalo o domácí násilí, musí být naplněny všechny čtyři definiční znaky domácího násilí (Šedivá, Ševčík, Štěrbová, Vedra, Vitoušová, 2007). Jestliže některý ze znaků chybí, zvažuje se jiná podoba rodinného problému, než je domácí násilí. Se vši pravděpodobností ale bude chybějící znak brzy doplněn a proces domácího násilí odstartován.(Ševčík a Špatenková, 2011, s. 37)

1.3.1 Mezi typické znaky domácího násilí patří především tyto znaky

Soukromí

Jako místo, kde dochází k partnerskému násilí. K domácímu násilí dochází uvnitř osobního vztahu mezi mužem a ženou, který může mít podobu manželství, nebo jiný déle trvající vztah (druh – družka). Probíhá většinou za zavřenými dveřmi bytu či domu, stranou od veřejnosti.

Opakování a dlouhodobost

Z jednoho útoku jakéhokoli charakteru nelze určit, zda jde o domácí násilí. Může to však být jeho začátek. Domácí násilí má svou příznačnou dynamiku. Předchází mu často snaha izolovat partnera od ostatního sociálního okolí a omezování či přímo zakazování běžných kontaktů s přáteli, rodinou či známými. Vlastní domácí násilí začíná drobnějšími výpady a útoky na partnera.

Jasně a nezpochybnitelné rozdělení rolí

Je jasné, kdo je osoba ohrožená a kdo násilná. Domácí násilí nejsou vzájemná napadání, hádky a spory, kde se role osoby násilné a osoby ohrožené střídají.

Eskalace

Počínaje urážkami, stupňováním se k psychickému snižování lidské důstojnosti až k fyzickým útokům a závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život oběti. (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 38)

1.4 Základní formy domácího násilí

Všechny formy domácího násilí obvykle agresorovi umožňují zachovat kontrolu, vliv a nadřazenost nad obětí. (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 47) Čím více forem domácího násilí agresor používá, tím větší měrou oběť ovládá a ta se ocitá v pasti.

- **Fyzické násilí:** patří mezi nejhrubší formy domácího násilí. Do tohoto druhu násilí patří např. fackování, škrčení, nucení k sexu, kopání, bití, pálení, kousání, trhání vlasů, nebo méně obvyklé formy jako je nucení k užívání drog, míření zbraní, odírání jídla a spánku. Tyto neobvyklé formy nejsou příliš známé, ale i přesto se v jednotlivých případech vyskytnou. Oběti fyzického násilí mají velmi často jasně viditelná tělesná poranění, jako jsou modřiny, zlomeniny či popáleniny. (Conwayová, 2007, s. 14-15) Díky těmto viditelným a lehce rozpoznatelným zraněním, mají oběti velkou šanci domácí násilí prokázat. Z toho důvodu může okolí relativně rychle reagovat, aniž by se oběť s napadením svěřila. V případě brutálního domácího násilí, může dojít k těžkému ublížení na zdraví, nebo dokonce k ohrožení života. (Ševčík a Špatenková aj. 2011)

- **Sexuální násilí:** je takový sexuálně motivovaný čin nebo pokus o něj, při kterém jedna osoba sexuálním způsobem překročí osobní hranice druhé osoby. Děje se tak za použití násilí ze strany pachatele, bez souhlasu či plného vědomí oběti a zcela nezávisle na vztahu pachatele a oběti. Podle definice Světové zdravotnické organizace (WHO) spadá pod sexuální násilí „*jakékoliv sexuální jednání zahrnující pokusy o dosažení sexuálního styku, nežádoucí sexuální poznámky a návrhy, činy směřující k obchodování s lidmi či jinak namířené proti sexualitě jedince, které využívají nátlak.*“ (Světová zdravotnická organizace©2019)

I když není výjimkou sexuální násilí páchané na dětech, nejčastěji se odehrává mezi partnery. Velmi často dochází k pohlavnímu styku proti vůli oběti. Ženy jsou nuceny do ponižujících a nežádoucích sexuálních praktik. Až polovina týraných žen byla sexuálně zneužita svým partnerem. Sexuální násilí je způsob, jak ženu ponižít a pokořit. (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 51)

Jedná se o opakovaný intenzivní útok, který sebou nese morální, sociální, psychickou a v neposlední řadě fyzickou újmu. Zanechává v psychice ženy dlouhodobé následky, se kterými se může potýkat nejen mnoho let, ale i celý život. Po takové zkušenosti ženy těžko získávají důvěru u jiných partnerů. Sexuální násilí může způsobit specifické psychické i sociální následky. Dlouhodobými psychickými následky, které se mohou projevit u žen, jež byly donuceny k pohlavnímu styku, může být sebepoškození. To může souviset s odmítáním vlastního těla a nenávisí k němu. Podle výzkumu, který v roce 2013 provedli Pikálková, Podaná a Burianek, je sexuální násilí (přinucení k pohlavnímu styku proti vůli ženy) součástí partnerského násilí až ve 14 % případů. Až 17 % žen uvedlo, že se je partner v průběhu násilného vztahu pokusil přinutit k pohlavnímu styku. (Pikálková aj., 2015, s. 123)

Sexuální násilí je skrytým a závažným zdravotním i sociálním problémem a týká se nemalé části populace. Je považováno za jeden z nejčastějších a nejrozšířenějších případů porušení lidských práv s nejvíce traumatizujícími následky pro oběti. V České republice je sexuální násilí posuzováno jako trestný čin proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)

- **Psychické násilí:** psychické vydírání je další z forem domácího násilí. Má za cíl mít oběť zcela pod kontrolou. Má mnoho podob, od opakovaného odmítání, ponižování, zastrašování přes nepřiměřené omezování, izolaci od kontaktu s jinými osobami až po neposkytování citové odezvy. (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 49)
Většina obětí svou situaci zpočátku tají, mnohdy i několik let, než se někomu svěří a rozhodnou se problém řešit. Obvykle se výbuch hněvu setkává s chladem agresora, který následně přenesse pocit viny za konflikt na oběť. Oběť je pro agresora pouze věcí, proto se ho její utrpení netýká. Z hněvu oběti se postupně stává úzkost. Rostoucí stres a vyčerpání se postupně začne projevovat i na tělesné rovině. Začnou se objevovat psychosomatické poruchy, nejčastěji žaludeční potíže, únava, vyčerpání, kardiovaskulární problémy nebo kožní onemocnění, jako je ekzém. U oběti se rozvíjí generalizovaná úzkostná porucha a deprese.
V této situaci si již oběť nemůže pomoci sama. Násilí v této situaci neslábne, ale naopak se stupňuje. Vyčerpání z neustálého stresu může být přitom způsobeno spíše než dramatičností situace a pocitem bezmoci. Oběť je bez energie a žije v trvalém stresu a úzkosti. Bohužel psychické týrání má hlubší následky než fyzické, z toho důvodu, že není viditelné a proto může být dlouhodobé. Slovní týrání oběť může dovést na pokraj šílenství, ale nikdo ji neuvěří, protože rány nejsou vidět. Žije v permanentním stresu a hrůze, kdy bouchnou dveře a partner se vrátí domů. Je neustále pod kontrolou a nesmí se s nikým stýkat, ani s vlastní rodinou, bez přítomnosti agresora. (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 49)
Z důvodu dlouhodobého a opakujícího se mnohočetného násilí, je pravděpodobné, že se u oběti rozvinou příznaky posttraumatické stresové poruchy. Ty se někdy mohou objevovat ve formě opožděných psychosomatických obtíží nebo objevení se i dlouho po vyřešení problému. Častou obranou, po níž oběť sáhne, aby dokázala pod tlakem násilí žít, je disociace. Oddělí snesitelné prožívání od nesnesitelného. Ne zřídka obrátí oběť svou agresi proti sobě a rozhodne se uniknout nesnesitelnému tlaku sebevraždou.
- **Ekonomické násilí:** při takovém druhu domácího násilí, dochází k zamezení přístupu k financím, a to i vašim vlastním. Patří sem i vydírání, vynucování přepsání majetku, bytu či nemovitosti a podobně. Oběť si musí o peníze říkat, prosit a pak přesně vyúčtovat, za co je utratila. Dostává jen určitý příděl peněz a nemá odvahu si požádat o víc. Pokud oběti pomáhá rodina, musí vše odevzdat násilníkovi. Jsou

situace, kdy má oběť zakázáno pracovat, tudíž je závislá na násilníkovy. Ekonomická situace je také jeden z důvodů, proč se bojí od agresora odejít. Z tohoto důvodu se oběť odhodlává i několik let, než začne situaci řešit a také proto, že má malé děti a nedokázala by se o ně postarat, nemá jistotu, zda bude partner platit výživné, přijde o bydlení a musí si najít práci.

Dalším častým jevem je odpírání příspěvků na děti. To ženu znevýhodňuje při případném osamostatňování. Pokud se u násilníka vyskytne problém s alkoholem, nebo patologickým hráčstvím můžou být společné finance zneužity. Může to zajít tak daleko, že žena nedostává peníze ani na základní hygienické potřeby, čímž ji velmi ponižuje. Když muž spravuje veškeré finance a žena musí vždy prosit o peníze i na drobnosti, je to další prostor pro bagatelizování a shazování jejích potřeb. Velký problém mají ženy, které žijí na odlehlých místech, kde není k dispozici žádná odborná pomoc. Často nemají ani malou částku na dopravu, která by jím umožnila vyhledat pomoc na policii či v krizových centrech. (Conwayová, 2007, s. 17-18)

- **Sociální násilí:** agresor se snaží oběť částečně nebo úplně izolovat od okolního světa, z toho důvodu nemá možnost se někomu svěřit. Kontroluje ji korespondenci, emaily, telefon. Ve většině případů má zákaz s kýmkoliv navázat kontakt. Oběť se nesmí stýkat se svými přáteli, navštěvovat kino, divadlo, kulturní akce, dokonce musí přestat udržovat kontakt se svou rodinou. (Čechaj, 2011, s. 9)

V určitých případech, se agresor k rodině a přátelům oběti chová velmi mile a v tomto případě jen těžko domácí násilí odhalit. V druhém případě se k rodině a blízkým chová vulgárně a povýšeně a proto se od něj snaží izolovat a přerušit se ženou kontakt.

I pokud partneři spolu nežijí, může ji násilník kontrolovat, sledovat a izolovat od okolí. Žena je pod stálým tlakem. Stopuje čas, za jak dlouho nakoupí, vyzvedne dítě ze školy či školky, nebo kdy se vrátí z práce. Nemá možnost, věnovat se žádným koníčkům, sportu, či zajít s kamarádkou do kina či kavárny.

- **Zanedbávání** se vyznačuje nedostatkem péče o dítě, způsobujícím vážné ohrožení psychického i fyzického vývoje dítěte nebo nebezpečí pro dítě. Dále může být zanedbání v oblasti vzdělávání, zdravotní i sociální péče, zanedbání nedostatečného

dohledu přiměřeného věku dítěte. Může se projevit zvýšeným počtem úmyslných či neúmyslných úrazů, kterým bylo možné zabránit.

- **Stalking:** pronásledování ex-partnerem. Tento druh násilí ztrácí jeden z důležitých znaků domácího násilí a to, že se neodehrává ve společné domácnosti.

Za stalking lze považovat opětovné, systematické, dlouhodobé obtěžování nevyžádanými esemeskami, e-maily, skype, různé druhy chatu, telefonáty, nechtěnými pozornostmi, případné opakované cílené sledování osoby. Obsah těchto zpráv může být příjemný až veselý, ale též urážející, zastrašující. Útočník u oběti vyvolává pocit strachu. (Policie©2019)

Stalking může skončit i vraždou, sebevraždou, psychickými poruchami nebo trestním stíháním pachatele. Oběti stalkingu se mohou obrátit na soud pro vydání předběžného opatření, kterým může být stalkerovi uložena povinnost nezdržovat se v bezprostřední blízkosti obydli oběti, zdržet se setkávání s obětí, jakož i navazování jakýchkoli kontaktů s ní. (Ochránce©2019)

Vždy je nutné, aby si oběť stalkingu uchovávala veškeré důkazy obtěžování, např. dopisy, SMS zprávy, e-maily, fotografie, pro případné předání důkazů policii k dalšímu šetření a možnému obvinění pachatele.

Od 1. 1. 2010 je stalking trestným činem – je kvalifikován v § 354 jako nebezpečné pronásledování.

1.5 Základní faktory pro vznik násilí

Gelles (1987) popsal jedenáct faktorů, na jejichž základě je rodina náchylná k násilí více než k řádné rodinné péči a socializaci. Mezi tyto faktory patří:

Čas - čím více času tráví rodina spolu, tím větší je riziko konfliktů a násilí. Špatné životní prostředí, nízký příjem, chudoba, nezaměstnanost, špatné vzdělání, izolace – to vše jsou „předpoklady“ pro vznik násilí v rodinách.

Pestrost činností a zájmů – větší pravděpodobnost výskytu násilí hrozí rodinám, jejichž členové nemají žádné aktivity, koníčky, zájmy a veškerý volný čas tráví stále spolu.

Intenzita prožívání – charakteristickými znaky rodin, v nichž dochází k násilí, týrání či zneužívání, jsou vyšší stupeň kritičnosti, vyhrožování, častější křičení.

Střetové situace – mnoho rodinných interakcí je svým charakterem zákonitě konfliktních už v tom smyslu, že v nich jsou vítězové a poražení. Při řešení konfliktů dochází k vynucování, vnímané prohřešky jsou trestány.

Právo ovlivňovat – příslušnost k rodině znamená, že její nejsilnější člen má právo ovlivňovat hodnoty, postoje a chování ostatních členů rodiny.

Rozdíly věku a pohlaví – rodina je jedinečná tím, že je tvořena členy různého věku a pohlaví. Mezi jednotlivými generacemi, rodinami a pohlavími existuje velké nebezpečí konfliktu.

Přisuzování role – autorita a vztahy závislosti jsou definovány společností vybudovanou představou, jež dává dospělým práva klást požadavky na socializaci dětí a očekávat jejich plnění.

Soukromí – moderní rodina je soukromou institucí, schovanou před očima, ušima a často i pravidly společnosti. S narůstající mírou soukromí zákonitě klesá společenská kontrola.

Nedobrovolné členství – v rodinách, kde dochází k násilí a zneužívání, musí jejich členové počítat s tím, že se ocitnou v osobní, společenské, materiální i právní pasti. V okamžiku, kdy dojde ke konfliktu, není snadné opustit scénu a zbavit se členství v této skupině.

Stres – pro rodiny životní cykly, např. narození dětí, odchod na odpočinek, smrt, představují změny, jež mají na rodinu nevyhnutelný dopad. Podobně je tomu s událostmi typu nezaměstnanost, nemoc, určitý handicap, to vše mohou být příčiny přenášených stresů.

Důkladná znalost minulosti – silné stránky a zranitelná místa, oblíbené a neoblíbené věci, lásky a obavy jsou známy všem členům rodiny. Tyto znalosti mohou pomoci udržovat dobrý vztah, nebo mohou být zneužity pro případný útok na soukromí a vést ke konfliktům. (Bentovim, 1998, s. 117)

1.6 Cyklus domácího násilí

Domácí násilí se může jevit jako nepředvídatelné, ale ve skutečnosti má určitý typický vzorec – tzv. cyklus domácího násilí. Domácí násilí není pouze soukromou záležitostí dvou dospělých, týká se i ostatních členů rodiny – hlavně dětí, které jsou bezmocnými svědky

traumatické události. Jednou vidí mámu a tátu ve fázi klidu a líbánek, jenže druhý den táta dostane záchvat zuřivosti a mámu napadne a zbije. Je velmi pravděpodobné, že pokud jsou děti svědky takových událostí, v dospělosti také propadnou destruktivnímu chování, anebo navážou vztah s agresorem. Cyklus se může opakovat po řadu generací. (Ševčík a Špatenková, 2011)

Děti pak v dospělosti kopírují a napodobují životní styl, ve kterém vyrůstaly. Pokud vyrůstaly v rodině, kde bylo domácí násilí na denním pořádku, mohou považovat týrání za projev lásky a standardní způsob života a s velkou pravděpodobností navážou partnerský vztah s agresorem.

Násilí, které se nezastaví v samotném zárodku, se bude stupňovat!!!

Případy domácího násilí mají většinou podobný průběh:

- Vystupňování napětí: kritizování, nadávání, vyhrožování, křičení
- Samotný akt násilí: fyzické napadání, sexuální zneužívání, psychický nátlak
- Omluvy a svalování viny na jiné: omluvy za napadání, dárky na usmířenou, obviňování oběti, že za napadení může ona, sliby, že se nic podobného už nebude opakovat.

Tyto tři části cyklu se neustále opakují a láska, naděje a strach neustále ztěžují ukončení vztahu:

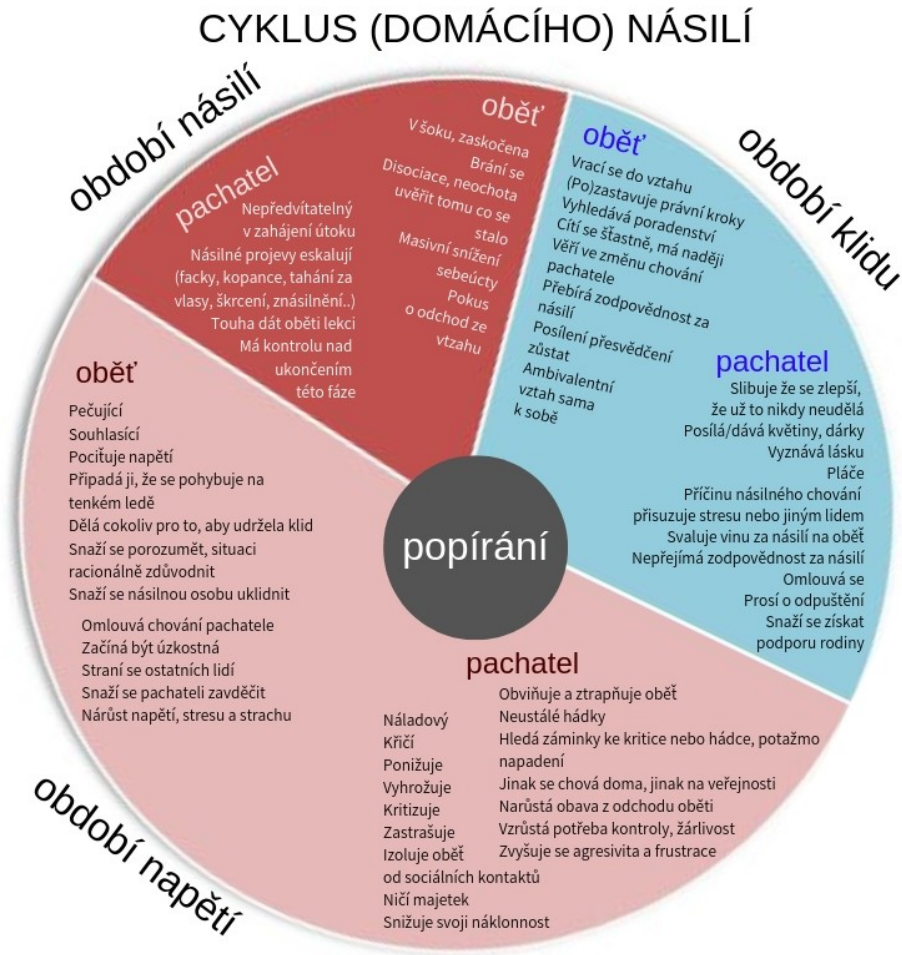
- Láska k partnerovi, pocit, že vztah má i své dobré stránky
- Naděje, že se partner změní
- Strach, že hrozby zabitím se stanou skutečností, že si Vás najde, když odejdete

(Záchranný kruh©2019)

1.6.1 Duluthský model

Duluthský model představuje grafické schéma, které je výsledkem programu proti domácímu násilí, vytvořeného v Duluthu, v USA (DAIP – Domestic Abuse Intervention Project). Grafické schéma ukazuje, jak emocionální agrese podporuje a posiluje fyzické a sexuální násilí a že agresivní chování je souborem takových prvků jednání, které muži umožňují získat nebo udržet si moc a kontrolu nad ženou.

Duluthský model (obr. č. 1), ukazuje, jak se jednotlivé druhy násilí navzájem podporují. Uprostřed kruhu se nachází moc a ovládnání, které jsou cílem a výsledkem týrání. (Conwayová, 2007)

Obr. č. 1 Duluthský model moci a kontroly

2 OSOBNOSTNÍ CHARAKTERISTIKA PACHATELE A OBĚTI DOMÁCÍHO NÁSILÍ

V této kapitole se zaměřím na vysvětlení pojmů týkajících se domácího násilí.

2.1 Osoba násilná - agresor

Pojmy násilí a agrese bývají běžně zaměňovány i přesto je nutné vymezit násilnou osobu jako osobu agresivní. Za násilí se označuje jakékoliv záměrné ubližování a napadání. Násilí se tedy definuje shodně jako agrese, rozdíl je v závažnosti důsledků. Termín domácí agrese se prakticky vůbec nepoužívá, i když je evidentní, že domácí násilí je agrese v domácím prostředí. (Lovaš, 2010, s. 13) Příčiny násilného chování mohou být různé. Násilník se jinak chová doma a jinak na veřejnosti. Doma je hrubý, agresivní, zlý a přitom druzí ho obdivují, jak je úžasný, zábavný a všechno umí. Může mít různé vzdělání, zaměstnání, materiální zázemí i různý původ. Z toho důvodu nelze násilníka jednoznačně odhadnout.

2.1.1 Pasivní agresor

Slovo „pasivní agrese“ se začíná stále více objevovat. Je možné, že takového agresora máme doma, aniž bychom o tom věděli. Pasivní agresor – toto slovo zní celkem drsně, dalo by se tedy předpokládat, že půjde především o muže. Přitom naopak, ženy používají pasivní agresi stejně často, dokonce mnohdy i častěji než muži. Pasivní agresi občas a v malé míře použije zřejmě každý, ale v případě, že ji člověk používá primárně k řešení svých problémů, může již jít o pasivního agresora. (Partnerské vztahy©2019)

Pasivní agresor svoji agresi potlačuje, nevyjadřuje ji přímo. Především proto, aby on vypadal pěkně a jako někdo, kdo vlastně na druhého nijak neútočí. Často dokonce o sobě říká, že nemá rád konflikty, nerad se hádá, a to je skutečně pravda. On se totiž konfliktům mnohdy vyhýbá. Většinou to vypadá tak, že on je chudák a ostatní na něj útočí. Jeho cílem mnohdy bývá vyvolat v partnerovi pocit viny. Tím, že ten druhý pocítuje provinění je spíše ochoten splnit to, co si pasivní agresor přeje. Typického agresora lze rozpoznat dle následujících znaků:

- Obviňují partnera a všechny ostatní
- Mlčí, nebo se chovají lhostejně
- Děláním různých schválností s následným omlouváním

(Partnerské vztahy©2019)

2.2 Osoba ohrožená - oběť

Oběť je náboženský úkon spočívající v „odevzdání/obětování“. (Wikipedia©2019)

Ohrožené osoby potřebují včasnou a účinnou pomoc, ochranu a podporu.

Násilné chování blízké osoby může u ohrožené osoby vyvolat:

- *Stálý stres a strach z příštího setkání*
- *Pocit, že když cokoliv udělá jinak, než násilná osoba říká, může to znamenat konec*
- *Pocit, že důvodem násilí blízké osoby jsou jen její chyby, že je to všechno její vina*
- *Snižování skutečných následků násilného chování blízké osoby*
- *„Slepotu“ vůči nebezpečí, které může v budoucnu hrozit (ohrožení života, ohrožení dětí)*
- *Pocit, že nikdo nemůže pomoci.*

(Domácí násilí©2019)

Oběťmi domácího násilí mohou být:

- Manželka, manžel, partnerka, partner
- Děti žijící v tomto vztahu
- Senioři žijící ve společném bytě nebo domě se svými dětmi
- Osoby zdravotně postižené a odkázané na pomoc blízkých osob

(Domácí násilí©2019)

Oběti domácího násilí mají spoustu důvodů, proč neopustí své násilné partnery. Snaží se uvěřit slibům pachatelů, kteří se po útocih omlouvají a odprošují, že už se to nikdy nestane. Také to může být strach z životní nejistoty, nemožnost řešení bytové otázky, ekonomická závislost na agresivním partnerovi, obavy ze sociálního odsouzení, z výhrůžek dalších brutálních útoků ať už vůči oběti nebo osobám jí blízkým a v neposlední řadě může týraná oběť navíc trpět „**syndromem týraných obětí**“, jehož typickými projevy jsou pocity bezmoci, sebeobviňování, nízké sebevědomí, úzkosti, deprese, sebevražedné tendence, popírání, ospravedlňování násilí, psychosomatická onemocnění jako migrény, poruchy spánku, žaludeční vředy, nechutenství, astma, apod. (Huňková a Voňková, 2004, s. 64 – 67)

2.2.1 Ženy jako ohrožené osoby

Nejčastějším terčem domácího násilí se ve většině případů stávají ženy. Ženy mají v mnoha ohledech oproti mužům ztíženou situaci už jen z hlediska fyzicky slabšího jedince. Žena, která v dětství zažila domácí násilí, hledá si i podobného partnera pro život.

- Manžel x manželka
- Druh x družka
- Partner x partnerka
- Bývalí manželé či partneři

Charakteristika týrané ženy:

- *Je materiálně závislá na svém partnerovi*
- *Je podřízená a poslušná*
- *Udrhuje minimální nebo žádné sociální kontakty s dalšími lidmi*
- *Často omlouvá partnerovo chování jeho náladou nebo nepříjemnostmi, které prožil v práci, či jako důsledek zážitků z dětství*
- *Je vystrašená*
- *Trpí pocitem vlastní bezmoci, beznaděje a bezmocnosti*
- *Myslí si, že situace nemá řešení, ačkoli už nemůže dále snést partnerovo násilí*
- *Má intenzivní pocity viny a je přesvědčená, že to, co se jí přihodilo, si zaslouží*
- *Rychle si zdůvodní, že je to poslední bití, které ji potkalo, bezmezně věří, že se partner „zlepší“*
- *Stydí se vyprávět o svých zkušenostech a způsobech, jakými s ní partner zachází*
- *Má snahu používat sex jako pokus o upevnění intimního vztahu se svým partnerem*
- *Je silně emocionálně závislá na partnerovi – neumí si představit život bez něho, ale ani s ním.*(Ševčík a Špatenková, 2011, s. 91-92)

Násilí páchané na ženách, ani jeho důsledky, nejsou novým fenoménem. Novinkou, je rostoucí uznání, že násilí páchané na ženách nejsou ojedinělými událostmi, neboť spíše vzorem chování, které porušuje práva žen a dívek a také jak hluboce je postiženo zdraví žen, které zažívají násilí. (Gracia-Moreno, 2013)

2.2.2 Muži jako osoby ohrožené domácím násilím

Nejrůznější šetření a statistiky dokazují, že násilí na mužích se dostává stále více do povědomí laické i odborné veřejnosti. Mocenský aspekt nemusí zahrnovat pouze zneužití síly. Většinou jsou týráni muži starší a invalidní.

Rizikové faktory u mužů jako obětí domácího násilí

- Dlouhodobé psychické a emocionální násilí
- Extrémní projevy žárlivosti a manipulace
- Rozpad partnerství
- Problémy s drogami či alkoholem
- Záznam v trestním rejstříku pro násilné trestné činy
- Eskalace konfliktu
- Vyhrožování sebevraždou
- Finanční problémy psychopatologie
- Problém ohledně kontaktu s dítětem
- Vyhrožování ublížením či zabitím partnerovi
- Existence zbraně

(Ševčík a Špatenková, 2011, s. 98)

2.2.3 Děti jako osoby ohrožené domácím násilím

Děti mohou být přímými či nepřímými oběťmi domácího násilí. Pro dítě je násilí mezi rodiči zpravidla vždy těžkým traumatickým zážitkem.

Přímá viktimizace

„Dítě je přímou obětí domácího násilí, jestliže je proti němu ze strany násilného rodiče, popř. blízké osoby směřováno fyzické, psychické nebo sexuální násilí. Ve smyslu zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně - právní ochraně dětí, jde zejména o dítě, jehož rodiče nevykonávají nebo zneužívají práva plynoucí z rodičovské odpovědnosti, která je zakotvena v § 6 odst. 1 písm. a) bod 3 tohoto zákona. Dále se jedná o dítě, na němž byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, lidskou důstojnost či mravní vývoj dítěte, nebo je podezření ze spáchání takového trestného činu. Jedná se hlavně o trestné činy týrání svěřené osoby, zanedbání povinné výživy, ohrožování výchovy dítěte, popř. pohlavní zneužití.

(MPSV©2019)

„Sexuální zneužívání je, když ti nějaký velký nebo dospělý chce ukázat své přirození nebo ti ho ukazuje, když po tobě chce, aby ses dotýkal jeho penisu nebo abys líbal penis, pochvu nebo hýždě. Může se na tebe lepit nebo se o tebe otírat způsobem, který tě obtěžuje.“ (Robert, 2013, s. 25)

Nepřímá viktimizace

Dítě je nepřímou obětí domácího násilí.

Dítě je svědkem domácího násilí mezi rodiči, nebo jinými osobami odpovědnými za jeho výchovu. I když dítě není obětí, ani očitým svědkem domácího násilí, ale žije v domácnosti, kde k němu dochází, má dopad na jeho psychický, mravní i rozumový vývoj.

Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte je v anglosaské literatuře označován zkratkou **CAN (Child Abuse and Neglect)**. Syndrom CAN je souborem nepříznivých příznaků v nejrůznějších oblastech stavu vývoje dítěte a jeho postavení ve společnosti, zvláště v rodině. Soubor těchto nepříznivých příznaků je výsledkem převážně úmyslného ubližování dítěti, k němuž nejčastěji dochází ze strany primárních vychovatelů. Anglosaská literatura rozlišuje též syndrom **CSA (Child Sexual Abuse)**, tj. syndrom sexuálně zneužitého dítěte. Syndrom CSA se vyznačuje takovými symptomy, jako jsou například nízká sebeúcta, poruchy spánku, strach, deprese, delikvence, sexuální dysfunkce a zneužívání jiných. (Týrané děti©2019)

Důsledky domácího násilí u dětí

- Děti jsou bezbranné vůči násilí rodičů
- Snaha ochránit rodiče, ale zároveň mohou být sami napadeny
- Oběťmi psychického násilí v roli svědků
- Poruchy chování, problémy ve škole, psychické poruchy, problémy ve škole, agresivita, pocity strachu

(Ševčík, 2011, s. 120-121)

2.2.4 Senioři jako osoby ohrožené domácím násilím

Také senioři se mohou stát obětí všech forem domácího násilí. Představují neprávem opomíjenou skupinu ohroženou domácím násilím. Podle skutečnosti oznámené případy před-

stavují jen špičku ledovce. Problematika násilí na seniorech se velmi obtížně podchycuje. Starší lidé mají oproti mladším obětem tendence tyto konfliktní situace a ataky ze strany nejbližších tajit, neboť násilí v rodině považují za hanbu, kterou je třeba před okolím skrývat.

O domácím násilí hovoříme tehdy, je – li pachatelem někdo z rodiny. Existují však také případy, kdy násilníkem je naprosto cizí člověk. Zjištěny byly situace, kdy napadení vzešlo ze strany známého oběti, pečovatele, ale i např. souseda. (Švestková, 2006, s. 92)

Také poskytovatelé sociálních služeb a zdravotničtí pracovníci mohou nahlásit násilí páchané na seniorech, kteří obvykle jako jediní z mála cizích osob vstupují do domácího prostředí seniorů. (Ševčík a Špatenková, 2011)

Časté je také násilí páchané na seniorech v ústavní péči, ve zdravotnických i sociálních zařízeních. Závažnost problematiky nesprávného zacházení se seniory v ústavní péči je zapříčiněno zejména izolovaností a bezbranností větší části uživatelů a zároveň jejich závislostí na ústavním zařízení a pomoci druhých. Jedním z rizikových faktorů může být samotný personál, zejména jeho nedostatek, únava, přepracovanost. Z toho plynou další problémy s negativním dopadem na pacienty a uživatele. Přetížení personálu, jeho nevhodné složení a následná ztráta motivace vedou u zaměstnanců z psychologického pohledu k tzv. „syndromu vyhoření“ neboli „burnout syndrom“. Zásadní je také nezáměr a podceňování péče o staré lidi, nedostatečný systém prevence a včasného odhalení krizových případů. (Zimmelová, 2006, s. 96-98)

2.2.5 Zdravotně postižené osoby ohrožené domácím násilím

Osoby se zdravotním postižením jsou v ohrožení především pro svůj závažný zdravotní deficit a také proto, že jsou odkázány zcela na péči rodiny, nebo druhé osoby. Tyto osoby nejsou schopny samy fungovat, potřebují pomoc při oblékání, stravování, osobní hygieně, návštěvě lékařů, vyřizování různých záležitostí atd. Na pečující členy rodiny jsou kladeny vysoké nároky, extrémní zátěž, mohou se dostavit frustrace a pocit vyčerpání, které mohou být spouštěčem násilného jednání. U tělesně postižených osob domácí násilí lze jen velice těžce rozpoznat, už jen pro jejich postižení a špatnou komunikaci. V mnohých případech se nedokážou vyjádřit, že jim někdo fyzicky či psychicky ubližuje.

3 POSTTRAUMATICKÁ STRESOVÁ PORUCHA

Posttraumatická stresová porucha je nejznámějším pojmem v oblasti domácího násilí. Posttraumatická stresová porucha je opožděnou reakcí na ohrožující událost. Postupným týráním agresora se u oběti prohlubuje trauma a bezmoc, což vzniklo jako následek z týrání. *„Termín posttraumatická stresová porucha je používán pro úzkostnou poruchu, která se typicky rozvíjí po emočně těžké, stresující události, jež svou závažností přesahuje obvyklou lidskou zkušenost.“*

I v následujících partnerských vztazích, nebo situacích se může oběť dostat do podobné situace, tzv. flashbacku. Oběti se mohou vrátit symptomy jak fyzické, tak psychické, které trauma doprovázely. Může se objevit strach, obavy, bolest. (Marvanová-Vargová, 2008)

4 POMOC OSOBÁM OHROŽENÝM DOMÁCÍM NÁSILÍM

Existuje několik možností, kam se osoba ohrožená domácím násilím může obrátit. Počíná se kamarádkami, rodinou, známými, přes další veřejné instituce a orgány.

4.1 Na koho se může osoba ohrožená domácím násilím obrátit?

- Policie ČR

Policie ČR má oprávnění vykázat násilnou osobu ze společného obydlí i jeho okolí na dobu 10 dní. Může tak učinit po zhodnocení míry rizika dalšího napadení oběti násilnou osobou. Pro vykázání není podstatné, kdo je vlastníkem obydlí. Policista může násilníka s ohledem na danou situaci zadržet.

V akutním ohrožení je třeba obracet se právě na Policii ČR, a to prostřednictvím tísňové linky integrovaného záchranného systému č. 112 nebo tísňové linky Policie ČR č. 158.

Institut vykázání – Každý incident s charakterem domácího násilí nemusí být násilným trestným činem či přestupkem proti občanskému soužití. Vykázání je institut pro preventivní opatření k ochraně osoby ohrožené domácím násilím a jeho účelem je zastavit domácí násilí a vymezit bezpečný prostor pro hledání řešení.

Vykázání upravuje zák. č. 135/2006 Sb. a dává pravomoci Policii ČR k intervenci ve prospěch ohrožení osoby a všech ohrožených ve společně obývaném obydlí (děti, senioři, podnájemníci apod.).

Policisté přivolaní na místo incidentu s charakterem domácího násilí musí nejdříve zastavit probíhající násilí. V rozhovorech vedených odděleně s ohroženou i násilnou osobou, ověřují skutečnosti o charakteru násilí probíhajícího ve společně obývaném obydlí a hodnotí rizika dalšího možného vývoje. Mají k dispozici soubor otázek a podle odpovědí hodnotí budoucí riziko a volí další své rozhodování.

Policisté mohou na místě vykázat násilnou osobu a provedou nezbytné formální úkony:

- Vykážou násilnou osobu na deset dnů z bytu či společně obývaného obydlí.
- Převezmou od ní klíče od bytu nebo domu a informují o možnostech ubytování.

- Umožní jí vzít si věci nezbytné pro výkon povolání nebo samostatně výdělečné činnosti.
- Poučí vykázanou osobu o jejích právech a povinnostech, o zásadách pro teritoriální a personální ochranu ohrožené osoby.
- Poučí ohroženou osobu o jejích právech na prodloužení vykázaní, o opatřeních na její ochranu, o místech, kde může hledat odbornou pomoc.

Ohrožená osoba se v průběhu deseti dnů může s pomocí intervenčního centra obrátit na civilní soud s návrhem na předběžné opatření k prodloužení vykázaní – návrh pak může být opakovaný, vykázaní může trvat maximálně šest měsíců. Pro jednání před soudem si může zvolit obecného zmocněnce v režimu nového občanského zákoníku.

Ohrožená osoba má nárok na bezplatnou pomoc intervenčního centra. (Poradna obětem ©2019)

Povinnost vykázané osoby:

- Zákaz vstupu do vymezeného prostoru.
- Zákaz navazování styku nebo kontaktu s ohroženou osobou.
- Odevzdat všechny klíče od společného obydlí.

Právo vykázané osoby:

- Vzít si před odchodem osobní věci, cennosti a doklady.
- Vzít si věci nezbytné pro podnikání a výkon povolání.
- Být policistou poučen o právech a povinnostech.
- Sdělit adresu pro doručování.
- Ověřit vykázaní na tísňové lince 158.
- Vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázaní.

- Obecní policie

Strážníci městské policie rovněž působí k ochraně a bezpečnosti osob. Strážníci jsou v odůvodněných případech, za přítomnosti nezúčastněné osoby, oprávněni otevřít byt a činit nezbytná opatření k odvrácení nebezpečí. Pokud se u případu objeví znak domácího násilí, kontaktují Policii ČR. Na městskou policii se lze obrátit prostřednictvím linky 156.

- **Přestupkové oddělení obecního úřadu**

Přestupky, kterými je možno postihnout domácí násilí, projednávají přestupkové oddělení pouze na návrh poškozené osoby.

- **Soud**

Každá ohrožená osoba, nebo každá jiná osoba žijící ve společném obydlí s násilnou osobou, se může obrátit na příslušný soud s návrhem na vykázání. Soudním rozhodnutím může být násilné osobě uložena povinnost opustit společné bydlení až na dobu šest měsíců, ze závažných důvodů i opakovaně.

- **Orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD)**

Přítomnost dětí u incidentů se znaky domácího násilí je zcela nepřijatelná a pro jejich vývoj nežádoucí. Na nezletilé děti z rodin, týkajících se domácího násilí dohlíží orgán sociálně – právní ochrany dětí a proto je na místě a v zájmu dětí se na tento orgán obrátit. Orgány mohou obětem domácího násilí poskytnout poradenství a pomoc při úpravě poměrů nezletilých dětí.

- **Lékaře, zdravotnické zařízení**

V případě, že dojde během incidentu ke zranění oběti, je vhodné, aby vyhledala lékařskou pomoc. Lékař vystaví zprávu s podrobným popisem zranění, uvedením osoby, jež měla zranění způsobit a předpokládanou délkou léčení. Tato zpráva může sloužit jako důkaz v trestním řízení. V naléhavých případech je možné zavolat rychlou záchrannou službu č. 155.

4.2 Azylový dům, krizové lůžko

Pokud oběti domácího násilí hrozí ztráta bydlení, je vhodné, aby se obrátila na některý z azylových domů. Kromě přístřeší je většinou poskytováno také poradenství, psychologická poradna a v některých případech i materiální pomoc. Ve většině případů ubytují i matky s dětmi.

4.3 Intervenční centrum

Intervenční centra jsou specializovanou sociální službou pro oběti domácího násilí. Tato intervenční centra začala vznikat po celé ČR v roce 2008. Služba je poskytována jako pobytová, ambulantní nebo terénní. Organizace poskytuje především psychologickou a sociálně-právní pomoc, pomocí krizové intervence, sociálního poradenství, sociálně terapeutická činnost, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí, poskytnutí ubytování a poskytnutí stravy nebo pomoc při poskytování stravy. Poskytovaná pomoc je bezplatná, diskrétní a může být i anonymní. (Ševčík a Špatenková, 2011)

4.4 Bílý kruh bezpečí

Organizace zaměřená na pomoc obětem domácího násilí.

Bílý kruh bezpečí je zapsaný spolek s působností v celé ČR, založený v roce 1991. Poslání bílého kruhu bezpečí sleduje **tři cíle**:

- Poskytnout přímou pomoc obětem a svědkům trestných činů
- Podílet se na prevenci
- Usilovat o zlepšení práv v trestním řízení

V České republice funguje devět poraden, (Brno, České Budějovice, Jihlava, Liberec, Olomouc, Ostrava, Pardubice, Plzeň a Praha), které poskytují bezplatnou, nestrannou a diskrétní pomoc obětem, svědkům a pozůstalým, včetně morální a emocionální podpory. Přímá pomoc je postavena na osobním kontaktu s dvojicí konzultantů, právníka a odborníka na psychologickou pomoc.

Poskytovaná pomoc vždy respektuje individuální potřeby oběti a její osobnost, přihlíží také k okolnostem trestného činu. (Bílý kruh bezpečí©2019)

4.5 Rosa – centrum pro ženy

Rosa je nestátní nezisková organizace zaměřená na pomoc ženám – obětem domácího násilí. Zaměřuje se na prevenci, usiluje o zlepšení systému pomoci ženám - obětem domácího násilí a jejich dětem. Součástí pomoci je i odborné specializované poradenství a komplexní pomoc pro oběti domácího násilí:

- Krizová intervence

- Sociálně-terapeutické poradenství
- Vytvoření bezpečnostního plánu
- Poskytnutí anonymního bydlení
- Telefonická krizová pomoc pro oběti domácího násilí

Rosa poskytuje svým obětem také azylový dům. Azylový dům s utajenou adresou pro děti a ženy, oběti v nepříznivé sociální situaci, aktuálně ohroženým domácím násilím umožňuje zajistit formou pobytové služby bezpečí před násilným partnerem. Službou je poskytováno nejen ubytování, ale i sociálně právní a sociálně psychologické poradenství. Je poskytováno takovým způsobem, aby se klientky dokázaly vyrovnat s prožitým násilím a mohli se vrátit zpět do života bez násilí a vedly samostatný život.

Rosa se nezaměřuje pouze na oběti násilí, ale také na laickou a odbornou veřejnost. Díky tomu vznikl projekt STOP násilí pro zdravotnictví, STOP násilí na školách a umění říct NE, kdy pro zdravotnické pracovníky a žáky škol jsou různé semináře a konzultace zcela zdarma. (Rosa©2019)

4.6 Dona linka

Linka, pod názvem DONA, je specializovaná celostátní telefonická krizová pomoc pro osoby ohrožené domácím násilím. Funguje nepřetržitě a zřizovatelem je Bílý kruh bezpečí o.s. Tato linka poskytuje sociální služby podle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách. Linka DONA nepomáhá jen osobám ohroženým domácím násilím, ale pomáhá i profesionálům, kteří při výkonu svého povolání přicházejí do prvního či opakovaného kontaktu s osobou ohroženou domácím násilím. Tato linka je anonymní, diskrétní a zaručuje mlčenlivost. Pomáhá jak osobám ohroženým násilím, tak i jejich příbuzným. Poskytuje okamžitou právní, psychologickou pomoc poskytuje rady, pomáhá vyhledat bezpečné ubytování i urgentní pomoc. Je nutné říci, že tato linka není bezplatná. V60 % se jedná o řešení domácího násilí, nejčastěji psychické a fyzické, ale také se objevuje násilí partnerské. DONA linka také uvádí, že v 90 % případů domácího násilí jsou v rodině přítomny děti. Linka hraje v pomoci obětem domácího násilí velkou roli, protože, než se ohrožená osoba odváží svou situaci nějakým způsobem řešit, hledá informace právě na internetu nebo na telefonu. (Dona Linka©2019)

4.7 Acorus, z. ú.

Acorus, z. ú. je další z organizací, která poskytuje osobám ohroženým domácím násilím komplexní odbornou pomoc směřující k překonání nepříznivé sociální situace a k začlenění do běžného života bez přítomnosti násilí.

Pomoc je poskytována prostřednictvím služeb:

- *Azylový dům*
- *Krizová pomoc*
- *Odborné sociální poradenství*
- *Poskytování právních informací*

(Acorus©2019)

PŘEHLED POČTU VYKÁZÁNÍ POLICIÍ ČR DLE KRAJŮ

KRAJ	Zpracoval Bílý kruh bezpečí ve spolupráci s APIC ČR - 10. 1. 2019												2018	celkem v jednotlivých letech												celkem
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2007-17	
Jihočeský	5	4	1	1	4	5	5	5	1	4	6	6	47	50	37	35	84	72	64	63	56	54	53	57	625	
Jihomoravský	5	12	5	12	7	6	12	13	11	9	9	11	112	82	72	82	87	118	150	128	118	124	117	106	1184	
Karlovarský	7	2	5	10	6	3	8	5	10	2	7	5	70	32	46	49	79	137	111	97	114	93	89	82	929	
Královéhradecký	7	4	6	8	5	5	8	2	6	6	7	9	73	34	22	16	44	45	52	41	35	32	57	113	491	
Liberecký	5	9	7	13	6	8	3	5	5	5	4	6	76	30	36	68	62	82	104	113	100	79	80	80	834	
Moravskoslezský	9	5	12	10	15	16	12	9	10	8	9	12	127	213	110	111	108	135	97	107	124	112	122	115	1354	
Olomoucký	5	8	9	4	8	9	3	10	2	5	4	8	76	44	35	43	61	112	100	94	87	109	95	93	873	
Pardubický	3	5	2	6	7	3	4	3	7	6	7	2	56	61	39	44	73	92	104	83	80	69	77	60	782	
Plzeňský	2	4	3	3	5	2	2	2	3	1	2	2	31	16	22	14	27	23	30	39	42	31	26	31	301	
Hlavní město Praha	15	8	17	9	23	12	12	16	24	19	9	22	186	59	34	48	104	123	138	155	213	192	206	200	1472	
Středočeský	11	6	8	8	19	7	11	9	4	9	10	15	117	79	67	59	64	121	106	111	119	104	103	103	1036	
Ústecký	16	13	23	15	21	19	11	14	17	18	16	14	197	81	87	134	133	202	204	156	137	163	181	204	1682	
Vysočina	11	6	7	3	5	3	3	4	4	7	7	4	64	32	26	39	51	42	43	73	74	77	55	47	559	
Zlínský	10	2	3	3	3	6	4	9	3	3	2	5	53	49	46	36	81	126	102	101	83	67	55	57	803	
CELKEM VYKÁZÁNÍ	111	88	108	105	134	104	98	106	107	102	99	121	1283	862	679	778	1058	1430	1405	1361	1382	1306	1316	1348	12925	
z toho opakovaná	13	18	17	13	21	11	15	16	20	14	13	19														
ř. v %	12%	20%	16%	12%	16%	11%	15%	15%	19%	14%	13%	16%														

Od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2018 celkem: 14 208

Obr. č. 2, (Domácí násilí©2019)

5 BEZPEČNOSTNÍ PLÁN

slouží obětem domácího násilí k tomu, aby lépe dokázaly reagovat na násilí a v případě nutnosti mohly odejít. Měl by mít následující podobu. (Conwayová, 2007)

- Rozhodnout se odejít a bezpečně opustit obydlí
- Mít připravené důležité doklady a další osobní věci
- Požádat sousedy, nebo známé o pomoc v případě nouze
- Domluvit si signál, který bude sloužit k případnému volání Policie
- Rozmyslet si a mít naplánované, kam odejít
- Chránit sebe a své děti.

Autoři Střílková a Fryšták (2009) chápou bezpečnostní plán jinak.

Do bezpečnostního plánu řadí:

- Nenechat se uzavřít v části, kde není žádný východ a kde se nacházejí zbraně
- Zapamatovat si důležitá telefonní čísla
- Oznámit kamarádům nebo známým, kam v případě nouze odejdete
- Zapamatovat si východy a naplánovat si únikovou cestu
- Vědět, kam se obrátit, až se dostaneme z domu
- Domluvit si například s dětmi nebo sousedy signál, který bude sloužit k případnému volání Policie
- Zabalit si tašku s penězi, doklady a dalšími důležitými osobními věcmi
- Najít nejbezpečnější místnost v bytě

I. PRAKTICKÁ ČÁST

6 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

Tato bakalářská práce se zabývá problémem domácího násilí, jeho příčinou, následky, případným řešením a předcházením tohoto problému.

Ve výzkumné části bakalářské práce předkládám výsledky výzkumného šetření, jehož účastnice byly oběti domácího násilí. Protože jsem se ve svém okolí i zaměstnání setkala se ženami, které si domácím násilím prošly, snažila jsem se nenásilnou formou polostrukturovaného rozhovoru rozebrat, jakým způsobem domácí násilí vzniklo, formy, průběh, kdy se rozhodly tento problém řešit i jak jim tato negativní zkušenost ovlivnila a změnila život po zkušenosti s domácím násilím. Cílem výzkumu je alespoň částečně přiblížit, jak velké utrpení ženy prožívají v průběhu vztahu s agresorem. Všechny ženy s rozhovorem souhlasily.

Cílem kvalitativního výzkumu je postupné vytváření teorie, kdy na relativně malém vzorku provádíme zúčastněné pozorování a hloubkové nestandardizované rozhovory. Úkolem je odhalovat neznámé skutečnosti sociálně – psychologických jevů, a to především jejich existenci a strukturu, vlastnosti a funkce, vytváření adekvátního popisu a odhalování souvislostí mezi jevy. Výzkumná strategie je slabě strukturovaná, povaha dat je bohatá a hloubková. (Hendl, 1999, s. 22)

6.1 Rozdělení výzkumné části

- Metodologie výzkumu
- Cíl výzkumu a výzkumné otázky
- Výzkumný vzorek
- Sběr dat
- Analýza získaných dat
- Kazuistiky
- Odpovědi na výzkumné otázky
- Navrhovaná opatření
- Závěr

6.1.1 Metodologie výzkumu

Pro svoji bakalářskou práci jsem zvolila výzkumné kvalitativní šetření formou polostrukturovaného rozhovoru. Tvůrce rozhovoru má předem připravený návod, který ale nemusí

přesně dodržovat. Tato metoda je často využívána, protože umožňuje tazateli měnit pořadí otázek a dle potřeby přidávat další. (Reichel, 2009, s. 111) K danému problému je nejvhodnější, proto jsem zvolila tuto výzkumnou metodu. Tato metoda mi umožňuje hlouběji proniknout do problému, s ženami jej více rozebrat, pochopit jejich pocity, danou situaci a emoce. Kvalitativním výzkumem můžu situaci více rozebrat, možná i odkrýt některé důležité momenty v jejich životě a můžou vyjít na povrch určité věci, propojení a znaky, které si sama ani neuvědomuje.

Výhody a nevýhody kvalitativního výzkumu

Výhody kvalitativního výzkumu	Nevýhody kvalitativního výzkumu
<ul style="list-style-type: none"> • Získává podrobný popis a vhléd při zkoumání jedince, skupiny, události a fenoménu. • Zkoumá fenomén v přirozeném prostředí • Umožňuje studovat procesy • Umožňuje navrhovat teorie • Dobře reaguje na místní situace a podmínky • Hledání příčinné souvislosti • Pomáhá při počáteční exploraci fenoménů. 	<ul style="list-style-type: none"> • Získaná znalost nemusí být zobecnitelná na populaci a do jiného prostředí • Obtížné provádění kvalitativní predikce • Obtížné testování hypotéz a teorií • Analýza dat i jejich sběr jsou časově náročné • Výsledky jsou snadněji ovlivnitelné výzkumníkem.

Obr. č. 3, (Hendl2005, s. 48)

6.1.2 Cíl výzkumu a výzkumné otázky

Hlavním cílem výzkumné části bakalářské práce je na základě realizovaného kvalitativního šetření hlouběji proniknout do problematiky domácího násilí, zdokumentovat životní příběhy žen, které si násilím prošly a mají s ním osobní zkušenost a zjistit, jaký měl a má dopad a následky na jejich život.

Hlavní výzkumná otázka

Jak se ženám změnil život po zkušenosti s domácím násilím.

Jak lze tomuto jevu předcházet.

6.1.3 Výzkumný vzorek

Jako výzkumný vzorek jsou tři ženy – oběti domácího násilí. Vybrala jsem kolegyni ze zaměstnání, dlouholetou kamarádku a bývalou spolužačku ze střední školy, z toho důvodu, protože jsem věděla, že si samy domácím násilím prošly a jsou ochotné o daném problému mluvit. Jejich jména jsem pozměnila. Žádná z účastnic výzkumu už s násilníkem nežije, proto pro ně bylo snadnější o tomto problému mluvit a rozhovor poskytnout. Účastnice výzkumu jsou ve věku 40 – 60 let, žijící ve městě i na vesnici. Účastnice se lišily vzděláním, věkem, dobou strávenou v násilí i formou násilí.

Všechny tyto účastnice si prošly domácím násilím se svým partnerem, či manželem, některé měli dokonce zkušenosti i z dětství. S účastnicemi nebylo těžké navázat rozhovor, u většiny jsem věděla, čím si prošly, protože o tom občas samy mluvily.

6.1.4 Sběr dat

Rozhovory probíhaly u účastnic doma, nebo v kavárně u kávy. Místo jsem jim navrhla, ale výběr místa byl pouze na nich, z toho důvodu, aby se cítili dobře.

Měla jsem připravené otázky, které jsem jim pokládala, ale délku a odpověď na každou otázku jsem nechala na účastnicích. Některá mi dokonce na více otázek odpověděla při jedné položené otázce.

I když téma rozhovoru bylo pro účastnice velmi citlivé a věděla jsem, jak může rozhovor probíhat, protože je znám, i přesto pro některé z nich nebyl při vzpomínkách tento rozhovor příjemný a rozplakali se. V tu chvíli jsem se snažila odbočit od tématu, uvolnit napětí, abychom mohli dále pokračovat. Pro jiné to byla úleva, že jim někdo mohl naslouchat a pochopil je. Všechny rozhovory byly dokončeny.

6.1.5 Analýza získaných dat

Všechny účastnice s rozhovorem souhlasili a mohla jsem je nahrát. Při hodnocení rozhovorů jsem použila metodu analýzy. Protože jsem každý rozhovor měla na deseti až dvaceti

stranách papíru, musela jsem je sumarizovat a uspořádat. Rozhovory jsem si několikrát přečetla a označila nejdůležitější informace.

Pokládala jsem jim stejné otázky, které jsem následně vyhodnotila. Některé odpovídali na položenou otázku stručně, jiné zase položené otázky hodně rozváděly.

Po uspořádání všech materiálů a důležitých informací z rozhovorů jsem přešla ke kategorizování. Při kategorizování jsem používala metodu tužka a papír. Podle kladených otázek jsem se zaměřovala na dané kategorie, ale stále jsem se držela výzkumných otázek mého výzkumu. Hned na začátku jsem si kategorie sepsala na papír a celou dobu jsem se jich držela. Nejprve jsem odpovědi každé účastnice hodnotila zvlášť a následně jsem mezi nimi hledala podobnost.

Rozhovory jsem si nahrávala na mobilní telefon a různé dojmy a poznatky jsem si zapisovala na papír, abych jejich vyprávění nerušila. Rozhovory trvaly 3-4 hodiny.

Přepsané rozhovory jsem dala všem účastnicím přečíst, abych se ujistila, že souhlasí se zveřejněním.

7 KAZUISTIKY

7.1 Životní příběh Vlasty

Jméno: Vlasta

Věk: 57 let

Vzdělání: středoškolské s maturitou

Děti: Dcera 38 let, syn 42 let

Stav: rozvedená

Délka a forma násilí: 17let, psychické, fyzické, sexuální

Dětství a rodina:

Rodiče Vlasty spolu žijí přes 60 roků. *„Nikdy jsem neslyšela, že by tatínek mamince něco škaredýho řekl, nikdy jsem nebyla svědkem hádky. My jsme tři holky a všechny tři jsme rozvedeny, přitom rodiče bezvadný, babička s dědečkem taky, dlouholetý manželství, žádný problémy“*. Měla krásné dětství.

Seznámení a vztah s partnerem:

„Seznámila jsem se s ním v hotelu v kavárně, kde jsme chodily s holkama ze školy na limonádu a on tam přišel za nějakým kamarádem. Zaujal mě na první pohled, vysoký, kníratej, celej v džínovém, měl chování a tak. Druhý den přišel zamnou ke škole s kyticí, třetí den mě vzal autem a řekl mi, že si mě vezme. Fakt dělal všechno proto, abychom se vzali. Takže jsem velmi záhy otěhotněla“.

Ze začátku bydleli u rodičů, maminka ho nesnášela, ta ho prokoukla hned, takže musel jít bydlet ke svým rodičům a Vlasta zůstala u svých rodičů i s dítětem a jen se navštěvovali. *„Když jsem se vdávala tak mi maminka řekla, abych šla na potrat, já jsem nechtěla a oni ho neměli rádi. Řekla mi, ať za ní v životě nepříjdu, co jsem si nadrobila to, ať si sním. Mě to znělo v uších celý manželství. Celý manželství jedna jediná věta. Jemu to nevyhovovalo, a když otěhotněla podruhé, tak ji odstěhoval na valachy. „Na valachy do chaloupky, kde nebyl odpad, nebylo topení, byla tam dřevěná budka jako WC, vlastně on mě tam nechal, my jsme se nastěhovali v listopadu, dcera se narodila v únoru. On studoval vysokou tak přijížděl jednou za 14 dnů, na sobotu a neděli a mě tam nechal“*. Odstěhoval ji tak daleko,

aby ji neovlivňovali rodiče. Vše fungovalo do, doby než porodila, byl hodný, pozorný, na dítě se těšil, spolu ale nežili.

Počátek a průběh násilí:

„Když jsem byla v porodnici, kluka odvezl k rodičům a já jsem se vrátila z porodnice do prázdné studené chalupy, kde jsem si musela nanosít uhlí, dřevo, zatopit v peci, malou jsem měla v peřinách a vlastně takhle jsem fungovala první večer. Samozřejmě tím jak jsem tahala to dřevo, uhlí a tak, tak mi vyhrězla děloha, takže druhý den jsem se vracela do nemocnice na injekce i s dítětem a tchýně přijela až třetí den mi pomoci a manžel přijel až za 14 dnů. Protože čekal na porodné, a z toho porodného měl koupit kočárek a místo kočárku přivezl psa, který mě měl hlídat. No a vlastně když po těch 14 dnech přijel a vyžadoval po mě sex, já jsem odmítla a to jsem dostala prvních pár facek. A tak to začalo“. Začala žárlivost a psychický teror, kdy mu vadil i špatně poskládaný ručník“.

„To už jsem psychicky neunesla, a když byly dceři 3 roky, sáhla jsem si na život. Snědla jsem prášky, a probrala se v Kroměříži na uzavřeném oddělení. Ale protože manžel už zastával vysokou funkci, v Brně na kraji, tak by ho to ovlivnilo, to bylo ještě za totality, tak zařídil, že mě druhého dne propustily. Vzal mě domů a do týdne jsme se stěhovali do Brna, kde dostal služební byt. Tuhle situaci využil k tomu, že jsem to udělala, protože jsem nezvládla samotu“.

Prvních pět let v Brně bylo klidných, byl hodně pracovně vytížený, a své potřeby ukájel se sekretářkami, a náhodnými známostmi, které si vodil i domů. *„My jsme měli dohromady ložnici s obyvákem, a oni, tehdy to byla vzácnost, se dívali na porno a ty dvě sekretářky už byli nahý a všichni se po nich plazili. Načež já jsem se otočila a šla jsem vedle k sousedce, pak jsem dostala pár facek, že jsem se neúčastnila“.*

„Potom já jsem měla kamarádku, nevím, jak se to mohlo stát, začala jsem se kamarádit s holkou od vedle, úžasná ženská, manžel voják z povolání, přišla na návštěvu, otevřelo se víno a já víno moc nesnesu, tak jsem z toho dostala průjem. Šla jsem na záchod, vrátila jsem se a říkala jsem si holka pryč, šla asi domů a vlezu do ložnice a holka rajtovala na mým chlapovi. Jo, samozřejmě odešla jsem do dětského pokoje, dostala jsem znovu, protože jsem se nepřidala. V tu dobu to bylo hlavně o sexu a začalo sexuální násilí“:

„I přes jeho vysokou funkci chodil večer do parku a tam se obnažoval před ženskýma, rozumíš. Já strachy doma trnula. To bylo šílené. Ale pořád jsem to nějakým způsobem říkala děcka malé, co já bych si počala“.

Vlasta měla obavy i po finanční stránce, protože její celý plat zatížil půjčkami a jí zůstávalo z výplaty 500,-Kč. Také z toho důvodu od něj nemohla odejít. Vyčítal ji, že je nula, ošklivá, že o sebe nedbám. Miloval nadvládu a i jako právník manipuloval s lidmi.

„Já jsem se ho strašně bála. Ve mně narůstal hrozný strach. Můžu ti říct, že on přijel z práce, bouchly dveře od auta a já jsem v ten moment začala mít žaludeční potíže. A všechno možný, bylo strašný, někdy jsem se i počůrala, moje děti zalezly pod postele“.

„Někdy se probudil a byl úžasnej, vzal nás na perfektní večeři, do zoologické, pak nás vzal na tržnici, nakoupil nám značkový oblečení, mě koupil kožich za 5000kč, šaty za 3500kč, jo prostě děcka a všechno. A v ten moment jsem měla pocit, že ho i miluju, jo že prostě je to v pořádku, bral mě za ruku, říkal mi, že jsem krásná, že mě miluje“.

Po nějaké době kvůli problémům v práci dostal výpověď a nastěhovali se na severní Moravu. Tam byl chvíli klid, než si našel partii a začal vydělávat velké peníze. Všichni mu říkali, jak je úžasný a stouplo mu sebevědomí, ale vše si vybíjel na ženě. Začal hodně pít. *„Chodila jsem s ním do té hospody a snažila jsem se do něj nalít co nejvíc alkoholu, aby prostě nebyl schopnej pomalu ani chůze a pak jsme ho dotlačili vždycky domů, on padl, lehl a já měla klid. Byla doba, kdy jsem mu do pití dávala prášek na spaní, abych se vyspala do práce. Někdy jsem tam chodila zmlácená a plná modřin“.*

„Jednou jsme byli na svatbě moji sestře a on večer řekl, že jedeme domů. Děti brečely a chtěly tam zůstat. On řekl dobře, ať zůstanou, ale pod jednou podmínkou. My jedeme domů a ty pojeděš celou cestu nahá. Bylo to pro mě obrovské ponížení, ale chtěla jsem vyhovět dětem“.

Odchod od partnera:

„Od manžela jsem se rozhodla odejít, když mi jednou večer zavolal z hospody, že mě zabije. Já se zamkla doma v pokoji, a když se vrátil a sekyrou začal mlátit do dveří, sbalila jsem dvě igelitky a utekla oknem. Děti už byly dospělé a v tu dobu nebyly doma“.

Ukryla se u kamaráda, který ji později sehnal bydlení a následně se stal jejím životním partnerem, s kterým poznala klid a štěstí. Bohužel i tento partner si po 18 letech společného žití našel mladší milenku.

Vyhledání pomoci: protože pracovala ve zdravotnictví, tak nikdy nenechala dělat kopii zprávy, nikdy to nenechala poslat na policii, protože její manžel byl příslušníkem státní bezpečnosti, to ovlivnilo celou dobu jejich manželství, protože jakmile viděli placku, že to

je policajt tak nikdy nenašla zastání. Nikde se nedovolala. „*Vždy mi bylo řečený no bože, tak ti dal pár facek, děje se něco, přežilas to? Hotovo*“.

Život bez násilí:

Trvalo dlouho, než večer mohla v klidu usnout, neměla strach, až manžel přijde domů. Když šla večer spát a ona mu řekla, že nemá chuť na sex a on ji v ten moment políbil a řekl „Dobrou noc“, v ten moment poznala pocit svobody.

Dopad na děti:

Syn se s otcem do dneška nestýká, nemůže mu jeho chování odpustit. Má partnerku, dvě děti, ale neuznává manželství, na své děti je přísný. Dcera má otcovu povahu, je přísnější, chladnější, je vdaná, vybrala si partnera podobného otci, který si také našel milenku. Ale ví, co si může nechat líbit. Určitě celoživotní domácí násilí na nich zanechalo následky.

Zpětné hodnocení vztahu:

Vlasta už dnes ví, že by to nenechala dojít tak daleko. Bohužel neměla oporu ani ve svých rodičích a neměla sílu z tohoto vztahu dříve odejít. Dnes by to udělala hlavně kvůli dětem.

Životní změny:

18 let jsem žila s partnerem, kterého si vybrala, který nedokázal ženské ublížit, nebyl násilnický, s ním celý život šťastná. „*Myslela jsem, že bude mým osudovým člověkem, ale ta nevěra je tam zas. Mívala jsem sny, kdy jsem šťastná a létala jsem, ale ty už dlouho nemám, ty skončili, když jsem zjistila nevěru svého partnera a kdy mě teda opustil. Žiju sama, 3 roky a vrací se mi ve snech první muž, vždycky spojený s tím, že utíkám, musím se zachránit, musím zachránit svoje děti. Furt se to obměňuje. Ale je to pořád jedno a totéž, akorát v jiných obrazech. On je úplně klidnej, jeho to nezajímá, já zachraňuju své děti, většinou je to zajímavé, že ne syna ale dceru. Mám ji v náruči jako miminko a utíkám, nikdy ne přímo před manželem, ale vždy mě honí nějaké zvířata. Dodnes jsem se nezbavila strachu*“.

7.2 Životní příběh Jany

Jméno: Jana

Věk: 45 let

Vzdělání: vysokoškolské (Bc)

Děti: 1 syn, 23 let

Stav: svobodná

Délka a forma násilí: cca 8 let,psychické i fyzické

Dětství a rodina:

Vyrůstala v poměrně velkém městě. Rodiče žijí celý život spolu, mají pěkný vztah, kromě běžných hádek, nikdy nebyla svědkem toho, že by otec mamince ubližoval. Má mladšího bratra,dětství bez problémů.

Seznámení s partnerem:

Se svým partnerem se seznámila přes kamaráda, který byl řidič autobusu a on byl jeho kolega.Nikdy spolu neuzavřeli sňatek, protože partner byl již 2 x rozvedený a znovu se ženit nechtěl. Z každého vztahu měl jedno dítě a ke svým manželkám se také choval násilně. Byl starší o 12 let.

Partnerovo chování:

„Partner byl na začátku vztahu velmi pozorný a pohodový, což se mi na něm velmi líbilo. Také mi imponovalo, že byl starší a měl životní zkušenosti, na rozdíl ode mne. Nosil mi kytky, dárečky, já ho čekávala u autobusu.

Počátek a průběh násilí:

Bohužel velký zvrat nastal po narození syna, najednou jako by žárlil, že víc času věnuji dítěti a né jemu, že je odstrčený na druhou kolej. Já jsem byla na všechno sama, s ničím mi nepomáhal“.

Začal vyhledávat náhodné známosti, o kterých se partnerka vždy dozvěděla, jelikož se vztahy chlubil jejich společným známým, kteří jí vždy vše řekli. Společní známí jí vždy vyčítali, že mu poskytuje domácí servis,měl vždy uvařeno, uklizeno a o dítě postaráno. Po intimní stránce též nestrádal, byla mu vždy po vůli. *„V té době jsem byla nezaměstnaná, po mateřské dovolené. Začala jsem studovat zdravotní školu, abych si splnila svůj sen stát se zdravotní sestřičkou. Tehdy začalo i fyzické násilí z důvodu, když jsem neuvařila, nevyprala, jelikož jsem neviděla důvod, proč bych měla zajišťovat servis, když on mi s ničím nepo-*

máhá. Když jsem mu řekla, ať mu to dělají náhodné známosti, tak mi dal facku – to bylo tak 1x za 2 měsíce. Většinou na mě křičel a byl hrubý“.

Postupně se přestal starat o domácnost, začal navštěvovat pohostinství, holdoval alkoholu, nedával partnerce peníze jen na nájem s tím, že on bude platit nájemné a ona stravu a ostatní věci. Bohužel ani synovi nechtěl nic kupovat, a když nutně něco potřeboval, o peníze musela prosit. Všechny peníze si nechával. Ze začátku se jí snažili pomáhat rodiče, ale protože jí měli ve vyšším věku, tak moc nemohli.

Vyhledání pomoci:

„Byla jsem nucena obrátit se o pomoc na odbor sociální péče, kde mi poradili, jak dál v této situaci postupovat. Na úřadě jsem si vyřídila všechny příspěvky, co bylo možné a u soudu požádala o určení výše výživného na syna, abychom se mohli postavit na vlastní nohy a měli z čeho žít“.

Dopad na děti:

Vzhledem k velkým stresům a hrubému chování partnera, jí syn ve 12 letech sám navrhl, aby od táty odešli, že se stejně o něj nestará a nechce dál žít ve strachu, že mamince ublíží. *„Syn se dokonce stal svědkem toho, že jsem odešla na noční směnu a on si domů vodil známosti, které se k synovi chovaly škaredě. Dokonce se i zhoršil prospěchově ve škole, špatně spával, byl neklidný a vystrašený. Měl strach z toho, co bude“.*

Když přestala věřit, že by se jeho chování mohlo změnit, vyhledala pomoc na odboru sociální péče, kde jí poradili obrátit se na policii v případě fyzického násilí (to bylo tak 1x za 2 měsíce, když mu vytkla, co se jí nelíbí). Vzhledem k tomu, že se synem bydleli v rodinném domku, který vlastnil partner, začal jí vyhrožovat, že pokud ho udá na policii, tak jí vyhodí na ulici a syna jí nedá. Že nemá peníze ani bydlení, kam by s ním mohla jít. Tudíž z obav ho nikdy na policii neudala. Možná by to neudělal, protože syna nikdy nevychoval, nebo jen z pomsty. *„Já jsem měla strach, byla jsem téměř bez příjmů a bez bydlení“.*

Odchod od partnera:

„Když jsem se odhodlala a od partnera odešla, najednou jsem cítila velkou úlevu a volnost, svoboda, volně jsem dýchala.... I když odchod nebyl jednoduchý, musela jsem se na něj dobře připravit a ještě dlouho jsem měla strach, že se někde objeví. Začínali jsme od začátku a bez ničeho. Dodnes mám problém, pokud se s otcem syna potkám ho pozdravit, mám zlost, že zničil synovi dětství“.

Když se na vše zpětně podívá, až teď si uvědomuje, že měla odejít ze vztahu dříve a ne brát ohled na syna. Ten v dětství zažil jen strach, stresy a otce téměř neznal.

Životní změny:

Nového partnera si našla až po deseti letech, protože po předchozích zkušenostech se jakéhokoliv nového vztahu bála a také hlavně kvůli synovi. Současný partner je pravý opak prvního, je hodný, klidný, tolerantní a hlavně ohleduplný. A paradox je, že jsou kolegové v práci a jezdí spolu u jedné firmy.

„Ve svém současném životě mám nového partnera, který je opět starší, mám klidný, spokojený život, novou práci. Jezdíme na výlety, chodíme na procházky a užíváme si společné chvíle“. Až se současným partnerem poznala, co je život bez násilí, strachu a vyhrožování. Synovi je dnes 23 roků a mají stále pěkný vztah. S otcem se vůbec nestýká a ten o to také nestojí. V jeho životě pro něj nic neznamená. Již sedm let má jednu přítelkyni, s kterou si koupili byt a mají spokojený vztah. Děti zatím neplánují, ale věří, že ani s narozením dítěte se nic nezmění. Syn je povahou po matce. Má pocit, že to v něm následky nezanechalo, už jen z toho důvodu, že z násilí odešli relativně brzy a následně prožil s matkou spokojený a klidný život, který pokračuje i se současným partnerem.

„Mě mrzí jen to, že jsem z násilného vztahu neodešla dříve.“

7.3 Životní příběh Aleny

Jméno: Alena

Věk: 41

Vzdělání: střední bez maturity

Děti: dcera 15, syn 24 let

Stav: rozvedená

Délka a forma násilí: 20 let, fyzické, psychické, sexuální a ekonomické

Dětství a rodina:

Paní Alena pochází a žije na malém městě, má staršího bratra, který je také rozvedený. Domácí násilí zažívala už v dětství, protože to viděla u svých rodičů a myslí si, že to v ní zanechalo následky, protože v tom vzorci žila od malička a také si našla partnera

s podobnými vlastnostmi, jako byl otec. Dětstvím to vše začalo. Maminka, i když měla s manželem těžký život a prošla si domácím násilím, ve vztahu zůstala doposud. Stále to má s otcem těžké a domácí násilí pokračuje i v pokročilejším věku. Asi 90% psychického a 10% fyzického násilí. Maminka od otce chtěla odejít, ale nikdy nenašla odvalu, aby to udělala. *„V mé dospělosti jsem ji nabádala, ať od otce odejde, ale nikdy neměla odvalu a nedokončila to“*.

Seznámení s partnerem:

Svého bývalého manžela potkala na diskotéce, byl starší o necelých pět roků, to ji imponovalo a také to, že si dělal, co chtěl, byl „Bohém“. Viděla v něm vzor, který ji přitahoval, možná jeho vulgarita, násilné chování k ostatním.

Brzy po seznámení Alena otěhotněla a následně se vzali. V té době jí bylo teprve 16let. Syn se jí narodil v 17 ti letech. Svatba byla kvůli těhotenství, nic méně to byl nápad ex-manžela, protože rodiče si nepřáli, aby s ním chodila. Chodila s ním tajně a rodiče ji všemožnými prostředky chtěli donutit, aby s ním nebyla. *„Všechno mi zakazovali, nikam jsem nemohla, nechali mě dokonce hlídat člověkem. Když jsem jezdila do školy a ze školy, tak mě hlídal a tím pádem ve mně vyvolávali to, že jim musím vzdorovat, že se jim nechci podřizovat, že si chci dělat, to co chci já, proto těhotenství bylo chtěné a plánované. Díky těhotenství jsem rodiče donutila k tomu, že jsem si ho mohla vzít“*.

Partnerovo chování:

Rysy násilnického a usurpátorského chování měl již od samého začátku vztahu. Byl manipulativní a od začátku vztahu ji řídil. Ze začátku to bylo spíš psychické násilí, ale už před svatbou byly náznaky žduchnutí a náznaky toho, že on je ve vztahu „pánem“.

Už dříve měl několik vztahů, ženatý nebyl, ale měl dítě ze vztahu se starší paní. Jeho vztahy byly jen chvilkové a ke všem partnerkám se choval násilnický. *„Dokonce s tou jak měl dítě, tak se mi chlubil, jak ji škrtil, jak ji rozbíjel dveře, jak jí vyhazoval televizi z okna ze sedmého patra. Já jsem to v té době v mých šestnácti letech brala, jako že se to tak normálně děje, protože jsem to viděla i u našich, takže já jsem to nebrala, že je to něco špatného“*.

Počátek a průběh násilí:

Po narození syna se násilí stupňovalo. *„Bylo to horší a horší, choval se ke mně hůř, byla tam z jeho strany i nevěra, nechodil domů, vymýšlel si, lhal, pořád mě napadal s tím, že já*

něco špatně dělám, obviňoval mě, že já za všechno můžu, za všechny hádky. Ponižoval mě, tvrdil mi, že já jsem nic, jeho věta „Takových jako jsi ty, se mi suší stovky na půdě“, si pamatuji o té doby, co mi to v sedmnácti letech řekl, až do dneška, kdy je mi čtyřicet jedna let. Celou dobu si tuhle větu pamatuju. Myslím si, že to ve mně způsobilo následnou bulimii a anorexii“.

U paní Aleny se projevila anorexie v jejích osmnácti letech, přišlo se na to tím, že hodně zhubla, rodiče o ni měli strach a poslali ji k lékaři. Najednou si uvědomila, že vůbec nejí, bohužel ne úmyslně, ale stresem. Tři týdny nejedla, jen občas se něčeho napila. Najednou si vše uvědomila a i maminka ji začala domlouvat, že by měla jíst, protože má malé dítě. Ta ale vůbec netušila, co se děje, protože dcera ji nic neříkala. Měla strach, že na manžela zanevrou a nebude moct k nim chodit, protože k nim chodili na pravidelné návštěvy.

Agrese se stále stupňovala. Manžela přistihla, jak šel od milenky, tak se s ní hádal na ulici, napadl ji, že ho hlídá. Doma moc času netrával, stále někam odcházel, z práce se nevracel. A když už byl doma, tak ji vyhlížel v okně, jestli se včas vrací z práce. Muselo být navařeno a uklizeno, musel mít svůj klid, nikam semnou nechtěl chodit, že je unavený, protože pořád pracuje. *„Že já ležím doma na zadku a nic nedělám, znala jsem jen cestu do práce, do obchodu, k rodičům a zpátky. Neexistovalo jít někam na kafe, nebo ke kamarádce. Že co bych tam dělala, a jestli půjdu, tak on půjde taky a jen tak se nevrátí“.*

Když syn povyrostl, tak se rozhodli odjet do Ameriky, aby vydělali nějaké peníze. Tam se seznámil s nějakými lidmi a zjistil, že jeho přítelkyně tam dělá ve striptérském baru a své ženě to také navrhl, že vydělá velký balík peněz a mohli by se brzy vrátit za synem. Syna v té době hlídali babičky. *„Vidina toho, že bych se brzy vrátila za synem, který měl v té době pět let, když jsme ho tady nechali, tak jsem na to kývla. Začala jsem tam tedy chodit, vydělala jsem peníze, on přestal pracovat a vlastně jenom se nechal živit v Americe, já jsem vydělávala velký peníze a asi po pěti měsících jsme se vrátili s velkými penězi“.* Tady taky nepracoval a peníze jen utrácel.

Jednoho dne se mu zdálo, že z účtu se ztratilo tisíc korun, v té době ještě nebylo internetové bankovníctví. *„Vzal mě za vlasy a dotáhnul do spořitelny, za přepážku a řekl, že se má paní podívat na výběry z účtu. Paní řekla, že tam žádný výběr nebyl, tak tam akorát udělal ostudu, mě se ani neomluvil a to všechno mě poznamenalo tím, že jsem začala trpět bulimií, cítila jsem se méněcenná a to co jsem snědla, to jsem vyzvracela. Praktikovala jsem to tak pětkrát v týdnu, přesně si nepamatuju, kolik let jsem na to trpěla, ale deset let určitě.*

Myslím si, že on o tom ani nevěděl, já jsem mu to nikdy neřekla a dělala jsem to, když nebyl doma. Fyzické násilí bylo čím dál tím víc. Kopal do mě, když jsme byli přestěhovaní v jiném městě a já jsem mu oznámila, že jsem těhotná s dcerou, tak mi řekl, že to ze mě vykope a honil mě po Frýdku – Místku, tam jsme bydleli. Honil mě po městě, fackoval mě, kopal do mě, políval mě studenou vodou“.

Odchod od partnera:

„ Poslední vážný impuls co byl, že jsem odešla, bylo, že mě škrtil, najednou se mi v mozku přehrával celý život a to jsem si uvědomila, že takhle skončit nechci, že tady mám děti a musím se jim věnovat“. V tuto chvíli musel být rozhovor přerušen, vzpomínky byly tak silné, že se žena rozplakala.

S násilníkem žila celkem dvacet let, než se odhodlala tento krok udělat. Rodiče jí už dříve říkali, aby od něho odešla, dokonce u nich i několikrát nějakou dobu bydlela, ale neměla dostatek odvahy to ukončit, protože ji neustále pronásledoval a vyhrožoval, v zápětí sliboval hory doly, tak se k němu stále vracela. Také z toho důvodu, že jí tatínek říkal, že mu tam zavazí, že nemá svoje soukromí, že jestli se nechce vrátit. *„Takovým jízlivým tonem mi to říkal, a když jsem to udělala, tak jsem to potom řekla otci a on mi řekl, že to nemyslel vážně, že to řekl jen tak“.* Když jsem se od něho rozhodla odejít, syn měl osmnáct a dcera deset let“.

Dopad na děti:

Syn v násilí prožil celé dětství, i když se sporům snažil vyhýbat a zavíral se do pokoje, protože měl strach a bál se otce, i když on ho nikdy nebyl, asi jen dvakrát za celé dětství dostal facku. Viděl, že ubližuje mamince, on se ho bál a proto se schovával a měl strach pomoci. I když ho matka požádala o pomoc, když se něco takového stane a zavolá policii, tak řekl, že ne, že se bojí a neudělá to. Měl strach z následného trestu, že to udělal. Dcera násilí také viděla. *„Ten poslední moment, jak mě škrtil, tak mě od něho odtrhávala a řekla mu, tatínku nebij maminku a vždy si stoupla mezi nás. V ten moment mi šlo o holý život. Ta měla větší odvalu ve svém věku. Neustále říkala, mami nebud' s ním, prosím tě odejdi. Takže obě dvě děti chtěly, abych odešla“.*

Na synovi násilí v rodině zanechalo následky, dcera už celkem zapoměla, protože byla malá.

Životní změny:

Dceru se snaží vést klidným životem, radí ji, jak by to mělo být správně. Už má přítele a snaží se jí radit, aby nezabředla do stejných kolejí jako maminka. Myslí si, že z toho špatného vzorce ji vytrhla včas.

Syn má partnerku, s kterou čeká dítě. Má podobné chování jako otec, snaží se jí ovlivňovat a k těhotenství ji přesvědčil, aby ji měl pod kontrolou. Má rysy otce, zvyšuje hlas, bouchá dveřmi. Hrubé chování má i vůči matce, kdy ji vyčetl, že mu zkažila dětství.

Vyhledání odborné pomoci:

Když měla paní Alena pohmožděniny, tak vyhledala lékařskou pomoc a v kartě měla záznam. Lékařka jí navrhla, že by bylo dobré, aby navštívila Fond ohrožených žen a tuto situaci řešila. Na policii se obrátila, když od něho odešla a on ji napadl v autě, protože se nechtěla vrátit zpět. A také ho byla nahlásit v době, kdy ji znásilnil. Po předvolání agresor oznámil, že se to ženě líbilo a tím pádem to bylo uzavřené.

Zpětné hodnocení vztahu:

„Najednou si uvědomuji, že jsem nic nesměla, mé finance měl pod kontrolou, rozpočítával mi částky, věděl, co mám v šatníku. Když jsem něco potřebovala, tak jsem musela jít k mojí mamě, jestli by mi to nekoupila a to jsem ještě musela schovávat nějakou dobu, než jsem to vytáhla. Bála jsem se i vytáhnout nové věci. Na své potřeby jsem neměla žádné peníze, všechno jsem musela investovat do jídla, do bydlení a nebyla jsem schopna našetřit ani 500,-Kč. Věděl, co kolik stojí, a přesně mi vypočítal částku, za kterou jsem mohla nakoupit. Když mi chybělo, tak jsem musela prodat své zlato“.

Její manžel byl hodně promiskuitní, žena často trpěla na pohlavní nemoci.

Dva roky se psychicky připravovala, půl roku docházela ke kineziologovi a potom k jedné paní, která ji psychicky podporovala, situace rozebírali a půl roku to bylo hodně intenzivní. Pak jsem byla i u psychologičky, ta mi řekla, jak mám postupovat. Že si má pomalu odnášet věci k rodičům, kopírovat papíry, tak aby si toho nevšiml, aby to pak bylo ráz na ráz.

„Najednou nastal den, kdy se to dalo zrealizovat, byl na dva dny v Praze. Přišla jsem domů a dětem jsem řekla, sbalte si všechny věci, tady jsou pytle, nahažte si tam oblečení a stěhujeme se. Děti hurá, konečně je to tady a v ten den jsme se odstěhovali. Maminka mi přijela pomoci a nastěhovali se k rodičům. A v ten den poprvé, co jsem vlastně odešla z toho bytu, ten den poprvé klidně spala“.

„Kdybych měla ten rozum, co mám teď, tak bych si ho nikdy nevzala. Nechala bych si dítě, ale rozhodně bych s ním nežila a nevzala bych si ho. Ani kvůli dětem bych v takovém vztahu nezůstala. Zpětně se na to dívám tak, že to byla chyba, ve vztahu plném násilí zůstat“.

Život bez násilí:

Paní Alena se po vyřešení všech problémů opět vrátila do bytu, kde žila s násilníkem. Tentokrát už jen s dětmi. Mohla klidně a bez strachu spát, zajít si s kamarádkou na kávu, jít s dětmi do kina, nebo se zdržet v práci. Najednou ji nikdo nic nezakazoval a nekontroloval ji. Den ode dne byla svobodnější. Nálada i zdraví se začalo zlepšovat. Začala si věřit, že to zvládne jak psychicky, tak finančně. Zjistila, že ji baví sport, kterému se plně věnuje a dosahuje výborných výsledků. Přestala se bát a oprošťovat se od názorů, že je nula. Nějakou dobu ji ještě pronásledoval, psal SMS zprávy, telefonoval a vyhrožoval, že jí sebere dceru. I to ho po nějaké době přestalo bavit.

„Najednou se ze mne stala sebevědomá, samostatná a silná žena. Bydlíme s dcerou samy, dokážu se postarat o byt, postarat se o auto, mám svoji práci, mám dostatek financí, abychom se uživili. Žijeme si spokojený život, žádné hádky, žádné nervy, klid, když nastane nějaký problém, řešíme ho v klidu. Náš vztah je vybudovaný na sebedůvěře“.

„Dnes si nedovedu představit mít vedle sebe partnera, který by mi řekl, tam nepojedeš, nebo to si koupit nemůžeš, nebo co to máš na sobě. V každém případě dlouhodobý vztah v násilí ovlivnil výběr partnera. Dnes už přemýšlím nad tím, jaký je, jaký byl a jak se ke mně chová. Raději budu sama, než s násilným partnerem. Jsem vděčná za to, co jsem udělala“.

8 ODPOVĚDI NA VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Jak se změnil život ženy, po zkušenosti s domácím násilím?

Zkušenost s domácím násilím představuje pro ženy jako oběti domácího násilí velký zásah do jejich osobnosti i života. Vlivem této negativní zkušenosti zanechává v těchto ženách velké jak psychické, tak fyzické i sociální následky, jejichž vlivem se život těchto žen výrazně mění. Nejpodstatnější životní změnou, jsou změny v psychických procesech obětí.

Po prožití domácího násilí, kdy jsou oběti dlouhodobě týrány jak fyzicky, psychicky či sexuálně a ponižovány u nich dochází k pocitu méněcennosti, nízkého sebehodnocení a nedůvěře ve vlastní schopnosti. V důsledku velké stresové situace, se u žen často objevují znaky posttraumatické stresové poruchy. Tato porucha je odezvou na neustálé pocity strachu a napětí. Tuto poruchu jsem zaznamenala i u účastnic mého výzkumu. Tyto ženy pociťovaly, nebo stále pociťují strach vůči svému bývalému partnerovi, objevují se u nich pocity úzkosti, které u nich můžeme pozorovat i několik let po skončení násilí. Některé účastnice výzkumu trpí nespavostí, úlekovými reakcemi a neustále pociťují vinu vůči své osobě.

Další typickou změnou těchto obětí jsou negativní sny a noční můry, v kterých se jim traumatické zážitky vrací a stále před někým utíkají a skrývají se. U některých obětí tyto příznaky časem odezní, u některých přetrvávají i několik let nebo do konce života. Jedna z účastnic dokonce stále přenášela vinu na sebe a považovala se za důsledek všech konfliktů. Některé účastnice dokonce své partnery dlouho omlouvaly. Oběti mohou mít problémy s komunikací a sociálnímu okolí se spíše straní, jelikož ztrácejí schopnost důvěry. Jedna účastnice mého průzkumu byla naopak na veřejnosti velice mluvňá, zábavná až výstřední, ale na druhou stranu doma velice zakřiknutá a bojácná. Nechce dávat najevo, co prožila. U některých obětí může dojít i k fyziologickým změnám, např. jizvy, nedoléčené zlomeniny, popáleniny, podlitiny a různé hematomy. I když se tyto fyzické následky snaží maskovat make-upem, nebo oblečením, ne vždy se to podaří ukryt. Jedna účastnice měla v manželství neustále ženské problémy, důsledkem nedobrovolných pohlavních styků s partnerem, který neustále střídal ženy.

Další negativní zkušeností je vyrovnání se s finanční situací. Všechny účastnice výzkumu po odchodu od partnera se musely vyrovnat s těžkou finanční situací, kdy je partneri zadlužily už za doby trvání manželství. Měly omezený přístup ke společným financím a jejich vlastní finance partner zatížil dluhy, nebo půjčkami. I po odchodu zůstaly zadluženy, protože půjčky byly napsané na jejich jméno a ještě několik let po odchodu je musely splá-

cet. Z toho důvodu byly donuceny žít velmi skromně. Jedna účastnice byla na mateřské dovolené a musela požádat o odbornou pomoc, aby situaci zvládla. S finanční situací si často nemohou dovolit pomoci ani rodinný příslušníci.

Všechny účastnice musely odejít ze společného bydlení, v jednom případě ženě pomohli rodiče, a další dvě si musely najít nové bydlení. I přesto, že neměly žádnou jistotu a situace pro ně byla velice stresující, a z obav, jestli vše zvládnou, tak od násilníka odešly. Postavily se na vlastní nohy, sehnaly bydlení, práci a zvládnou se postarat o děti. Pro všechny účastnice výzkumu byl odchod od násilníka vysvobozením.

V těžké životní situaci se lze obrátit na místní Úřad práce, kde mohou požádat o různé druhy dávek:

- Příspěvek na živobytí
- Příspěvek na bydlení
- Mimořádná okamžitá pomoc: v případě ocitnutí se na ulici, nebo náhlé nouzi
- Doplatek na bydlení: lze zažádat, pokud na pokrytí nákladů nestačí příspěvek na bydlení a živobytí
- Přídavky na děti
- Příspěvek na kojení
- Podpora v nezaměstnanosti

Po zhodnocení průzkumu bylo zjištěno, že ženám po zkušenosti s domácím násilím se život změnil hlavně po psychické stránce, fyziologickém stavu, finanční situaci, bytových podmínkách, a v profesním začlenění.

Jak lze tomuto jevu předcházet?

Třetina žen v České republice zažila nejméně jednou v životě nějakou z forem domácího násilí. Bohužel se stále o tomto problému moc nemluví. Z toho důvodu MPSV navrhuje vznik nové služby, která bude předcházet domácímu násilí a pomáhat ženám, které se již obětí násilí staly. Česká republika se zapojila do snahy potírat násilí vůči ženám podepsáním Istanbulske úmluvy. (MPSV©2019)

Dne 6. května 2016 Česká republika podepsala Istanbulskou úmluvu. Tato úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí je nejobširnější mezinárodní smlouvou, usilující o vyřešení tohoto závažného problému porušování lidských práv. Jejím cílem je nulová tolerance k tomu, aby se Evropa, ale i svět mimo ni, stal bezpečnějším. Česká republika podepsala Istanbulskou úmluvu jako jedna z posledních zemí EU. (Vláda České republiky©2019)

I když úmluva měla být v České republice ratifikována v roce 2018, doposud se tak nestalo. Dle vyjádření prezidenta České republiky Miloše Zemana tuto smlouvu nepotřebujeme, protože domácí násilí máme zakotveno v právním řádu, i přesto se k ní staví kladně. Je výborná pro zaostalé muslimské země. (Novinky©2019)

Istanbulská úmluva – úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí

Článek 1 – Cíle úmluvy

1 Cílem této úmluvy je

- a) chránit ženy před veškerými formami násilí a dosáhnout prevence, stíhání a potlačení násilí vůči ženám a domácího násilí;*
- b) b přispět k eliminaci veškerých forem diskriminace žen a podpořit skutečné zrovnoprávnění žen s muži také posílením pravomocí žen;*
- c) c navrhnout zevrubný rámec, strategie a opatření pro ochranu a pomoc veškerým obětem násilí vůči ženám a domácího násilí;*
- d) d podpořit mezinárodní spolupráci ve snaze o eliminaci násilí vůči ženám a domácího násilí;*

e) e poskytnout podporu a pomoc organizacím a složkám účastným na prosazování zákonnosti, aby mohly efektivně spolupracovat a dohodnout se na integrovaném postupu při eliminaci násilí vůči ženám a domácího násilí.

2 Pro zajištění efektivního naplňování těchto ustanovení jednotlivými stranami, úmluva stanoví specifický monitorovací mechanismus. (Istanbulská úmluva©2019)

Obr. č. 4, (Istanbulská úmluva©2019)

Mezi českou veřejností a mnohdy i poskytovateli sociálních služeb je však toto téma buď nové, nebo je na okraji jejich zájmu.

„Domácí násilí je problém, o kterém se pořád ještě málo mluví. Pro řadu obětí, žen i mužů, je často těžké připustit si, že by svou životní situaci měli řešit s pomocí odborníků, na které se mohou obrátit. Naším cílem je vytvořit nový druh služby, která by pomáhala domácímu násilí předcházet, a zároveň se zaměří na pomoc obětem,“ uvedla Michaela Marksová.

Jedním z kroků MPSV je zahrnutí nové sociální služby „Služba pro osoby ohrožené genderově podmíněným násilím“ do novely zákona o sociálních službách. (MPSV©2019)

Domácí násilí může mít vliv na všechny věkové kategorie, rasy, pohlaví, etnika a náboženství. Způsob, jak pomoci zastavit nebo zabránit cyklu násilí /zneužívání je prostřednictvím vzdělávání, a to zejména u dětí a dospívajících. K dispozici je množství informací a zdrojů.

9 PREVENCE A OPATŘENÍ V PŘÍPADECH DOMÁCIHO NÁSILÍ

Je lepší problémům předcházet, než je pak složitě řešit. Je ale otázkou, zda se dá domácímu násilí vůbec předcházet. Na prvním místě je důležité jasně a srozumitelně popsat problematiku domácího násilí a seznámit s ní co nejširší veřejnost.

Mé navrhované a zároveň dle mého jedno z nejdůležitějších opatření se týká vzdělávání odborných pracovníků, kteří se s touto problematikou každodenně setkávají. Je důležité, aby se zlepšila nejen kvalita školení a vzdělávání těchto osob, ale i jejich kvantita.

V každém případě by měl být řádně proškolen každý pracovník v pomáhajících profesích, zdravotnických a učitelských profesích a každý pracovník Policie ČR.

Další důležité opatření by se mělo týkat dětí, formou předmětů ve škole, zaměřených na dané téma. Také jsou důležité přednášky zaměřené na danou problematiku.

Primární prevence – měla by být zaměřena na eliminaci rizik pravděpodobného vzniku domácího násilí. Jde o snížení výskytu nových případů domácího násilí. Nejúčinnějším opatřením je s největší pravděpodobností pečlivý a uvážlivý výběr životního partnera, dobré rodinné zázemí a dostatečná informovanost o tom, co by v rodině nemělo být tolerováno.

Jako důležité považujeme:

- Dobré vztahy v původní rodině, přenesení vzoru do vztahu
- Kvalitní příbuzenské nebo přátelské vztahy
- Budování sebeúcty, sebedůvěry a sebehodnoty
- Generová výchova jako prevence osvojení si mužských a ženských rolí
- Výchova k multikulturalitě a toleranci vůči seniorům
- Správně vedená výuka rodinné, sexuální či občanské výchovy
- Edukační programy center primární prevence

Sekundární prevence – je zaměřena především na včasnou identifikaci domácího násilí a zahrnuje všechna opatření a intervence s cílem zabránit zhoršení situace, zamezit komplikacím a negativním důsledkům. Identifikovat domácnost, kde z největší pravděpodobností k domácímu násilí dochází.

Mezi časné indikátory domácího násilí patří:

- Komunikační problémy v rodině
- Predisponované rodinné pozadí
- Přítomnost vzájemně působících stresorů

Sekundární prevence může mít podobu krizové intervence, poradenství nebo přímo terapie poskytované aktérům i dalším osobám v domácnosti, týkajících se problému domácího násilí. Pokud si osoba ohrožená i osoba násilná přejí i nadále zůstat v takovémto vztahu, může být za určitých okolností efektivní párové či manželské poradenství. Tímto způsobem může dojít k napravení vztahu.

Terciární prevence – snaží se zmírnit nepříznivé dopady domácího násilí. Zaměřuje se na odstraňování či zmírnění již vzniklých následků domácího násilí k návratu do běžného života. Zahrnuje reintegraci, sociální rehabilitaci, reedukaci, resocializační činnosti a opatření sociální: komplexní péči o osoby zasažené domácím násilím včetně ubytování, sociálních služeb, sociálních dávek apod.

Hlavním cílem prevence a intervence není primárně stíhat a potrestat násilnou osobu, ale zásahem zvenčí vhodně eliminovat násilí. Účinná prevence a intervence může výrazně ovlivnit kvalitu života téměř pětiny rodin v ČR. (Špatenková, 2011, s. 151-154)

9.1 Prevence v rodině

Do primární prevence patří převážně prevence domácího násilí v rodině. Může být domů doručována formou letáčků, nebo tiskovin. Preventivní působení je zakotveno hlavně v působení rodičů na děti při jejich výchově. Výchovné působení by mělo být zaměřeno převážně na respektování, ohleduplnost a úctu. Můžeme tak dělat cílevědomě, či nevědomě. Cílevědomým působením si je vychovávaný jedinec vědom své výchovy a přímo se jí účastní, na rozdíl od nevědomého působení, které je realizováno prostřednictvím předkládaných vzorců chování. (Ševčík a Špatenková, 2011) Jak je zjištěno na dítě velice působí rodinné prostředí, ve kterém vyrůstá a přebírá vzorce svých rodičů. Dítě, které vyrůstá v neustálém stresu a napětí a v domácnosti, kde se objeví domácí násilí, přebírá tento vzorec chování a ve svém partnerském vztahu se může chovat stejně. Původní rodina vychovává další generace, z toho důvodu tento způsob prevence v rodině je považován za jeden z nejdůležitějších. Kvalitní výchova je základ zmírnění domácího násilí.

9.2 Prevence ve škole

Další neméně důležitou je prevence ve škole. Je realizována formou výuky předmětů výchova k rodičovství, sexuální výchova, nebo občanská nauka. V těchto předmětech by se měli naučit společnému soužití mezi partnery a modelu rozdělení rolí. Do preventivních školských programů je začleňována výchova, která vede žáky k multikultuře a toleranci. Tolerance je zaměřována především na seniory. V dnešní době si může škola objednat i zkušené lektory se zaměřením na různé problémy, kteří přijedou přímo do školy.

9.3 Média

I přes většinou negativní vliv médií na společnost, v problematice domácího násilí mohou mít na člověka v rámci prevence pozitivní vliv. V dnešní době vzniká spousta dokumentů na různou problematiku a tak i na problematiku domácího násilí. Např. dokumentární film České televize „Proč si ubližujeme?“, z roku 2016, nebo z roku 2017 „Z lásky nenávisť.“ V těchto dokumentech popisují svůj příběh přímo oběti domácího násilí. Mimo dokumenty je celá řada filmů, ve kterých se mohou oběti samy identifikovat. Některé mají bohužel tragický konec a to by mělo být hlavním důvodem, proč ze vztahu odejít. Spousta článků se objevuje v tisku i na sociálních sítích. Tam své příběhy popisují oběti, které si domácím násilím prošly. Různé odkazy, na koho se obrátit a kde vyhledat pomoc lze najít převážně na internetu.

2 VYHLEDÁNÍ POMOCI V PŘÍPADĚ DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Akutní pomoc

Tísňové číslo 112

Policie ČR 158

www.acorus.cz

www.bkb.cz/ (nonstop linka pro oběti domácího násilí)

Kontakty na intervenční centra v celé ČR:

www.mpsv.cz/cs/4228

www.magdalenium.cz

Speciální kontakty pro děti:

www.stopnasili.cz/deti/muj-tata-bije-mamu.html

www.linkabezpeci.cz

www.dkc.cz/ (Linka důvěry Dětského krizového centra)

www.rosa-os.cz/detska-sekce/

Dítě má právo požádat orgány sociálně právní ochrany - OSPOD a to i bez vědomí svých rodičů. (Zákon č. 359/199 Sb.)

Nezúčastněný dospělý

Pokud máme podezření, že v rodině k násilí skutečně dochází, je nutné zaujmout velmi citlivý přístup a nabízet pomoc velmi nenásilně. Řada žen má tendenci popírat, že je obětí domácího násilí a nevhodným zásahem můžeme ohrozit i dítě.

Informace najdete např. na:

www.rosa-os.cz/

www.stopnasili.cz

www.stopnasili.cz/deti/komiks.html

www.profem.cz

www.domacinasili.cz/

www.persefona.cz

Jsou-li při násilí přítomny nezletilé děti, doporučte oběti, aby informovala oddělení sociálně - právní ochrany dětí (OSPOD).

OSPOD - Sociálně-právní ochrana dětí je cílená činnost, která zahrnuje především zajištění práva dítěte na jeho příznivý vývoj a řádnou výchovu, ochranu zájmů a práv dítěte, dále zahrnuje i působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny.

Dětem vystaveným násilí mezi rodiči může pomoci individuální i skupinová psychoterapie.

Další možnosti kde hledat pomoc:

www.capld.cz (linky důvěry)

www.obcanskeporadny.cz

www.amrp.cz (rodinné poradny)

www.azylovedomy.cz

ZÁVĚR

Tématem mé bakalářské práce bylo domácí násilí, které se v naší společnosti stále více objevuje. Toto násilí lze považovat za jedno z nejnebezpečnějších forem násilí, které porušuje naše zákony. K domácímu násilí dochází převážně v rodině a mezi blízkými, což je prostředí, které bychom měli považovat za nejbezpečnější. Z těchto důvodů je těžké včas domácí násilí rozpoznat. V dnešní době je celá řada institucí, která se věnuje jak prevenci domácího násilí, tak jeho následkům. Velkým přínosem přístupu k domácímu násilí může být prevence.

Cílem mé bakalářské práce bylo upozornit na tento nebezpečný jev, více rozebrat danou problematiku, popsat koho se násilí může týkat a popsat místa, kam se můžou obrátit, pokud se jich násilí bude týkat. Myslím, že osvěta a prevence je v tomto případě velice důležitá. Cíl, který jsem si určila, se mi podařilo formou výzkumných otázek a kvalitativního výzkumu naplnit.

Bakalářskou práci jsem rozdělila na teoretickou a praktickou část. V teoretické části bakalářské práce jsem se věnovala základním pojmům, rizikovým skupinám, právní pomoci i pomoci různých organizací. Problému domácího násilí, jeho formám, znakům a cyklu. Zaměřila jsem se na postup policie a na vykazání.

Důležitá je také praktická část bakalářské práce. V ní jsem se zaměřila na ženy, které mají zkušenosti s domácím násilím a samy si jím prošly. K dosažení cíle jsem použila polostrukturované rozhovory u tří žen. Po analýze výsledků jsem došla k závěru, že některé ženy byly svědkem domácího násilí už jako děti a přenesly si tuto zkušenost i do svých vztahů. U všech žen byly prokázány typické znaky domácího násilí a všechny si prošly jak fyzickým, psychickým, tak i ekonomickým násilím. Ve všech případech se stalo spouštěčem domácího násilí narození dítěte. Násilí trvalo několik roků a odchod z něho se stal pro všechny vysvobozením. Po analýze získaných dat jsem v závěru práce navrhla řešení, jak tomuto jevu předcházet.

V naší společnosti jsme si všichni rovni a nikdo nemá právo s námi špatně zacházet.

Po dopsání mé bakalářské práce, jsem byla přesvědčená, že osvěta je dostatečná a oběti domácího násilí se mají kam obrátit o pomoc. Bohužel opak je pravdou, kdy jsem byla svědkem toho, že žena jako oběť dlouhodobého jak fyzického, tak psychického násilí spáchala sebevraždu, protože se nedovolala pomoci jak u lékařů, tak u policie.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Acorus [online]. [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <http://www.acorus.cz>
- [2] Bílý kruh bezpečí [online]. [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz>
- [3] BENTOVIM, Arnon. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*. 1. vyd. Praha: Grada, 1998. ISBN 80-7169-629-3.
- [4] BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno: Computerpress, 2008. ISBN 978-80-251-1786-6.
- [5] CONWAYOVÁ, Helen. *Domácí násilí*. 1. vyd. Praha: Albatros nakladatelství, a.s., 2007. ISBN 978-80-00-01550-7.
- [6] ČECH, Ondřej et al. *Domácí násilí z pohledu pracovníků v oblasti sociálních služeb*. 1. vyd. České Budějovice: THEIA-OBČANSKÉ SDRUŽENÍ, 2011. ISBN 978-80-904854-0-2.
- [7] DALIGAND, Liliane. *Násilí v partnerských vztazích*. 1. vyd. Praha: Portál, s.r.o., 2014. ISBN 978-80-262-0718-4.
- [8] Domácí násilí [online]. [cit. 2019-4-30]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/prakticke-rady/prvni-krok>
- [9] GRACIA MORENO, Claudia et al. *Global and regional estimates of violence and non-partner sexual violence*. Geneva. Switzerland: WorldHealthOrganization, 2013. ISBN 978-80-7400-381-3.
- [10] HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367040-2.
- [11] HENDL, Jan. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-246-0030-7.
- [12] HUŇKOVÁ, Markéta a Jiřina VOŇKOVÁ. *Domácí násilí v ČR z pohledu práva, Efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím*. Brno: Justiční akademie České republiky, 2004.
- [13] Invarena [online]. [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <http://www.invarena.cz/?p=12642>
- [14] LOVAŠ, Ladislav. *Agresia a násilie*. Ikar, 2010. ISBN 9788055117522.

- [15] MARVANOVÁ-VARGOVÁ, Bronislava, Dana POKORNÁ a Marie TOUFAROVÁ. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-86131-76-4.
- [16] MPSV [online]. [cit. 2019-03-05]. Dostupné z: www.mpsv.cz/Tiskovázpráva.
- [17] MPSV [online]. [cit. 2019-03-05]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/9466/metodika_3.pdf
- [18] Novinky [online]. [cit. 2019-4-29]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/488640-zeman-istanbulska-umluva-neniskodлива.htm>
- [19] Ochránce [online]. [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/Letaky/Domaci-nasili.pdf
- [20] Partnerské vztahy [online]. [cit. 2019-03-10]. Dostupné z: <https://www.partnerske-vztahy.eu/pasivni-agresor>
- [21] PIKÁLKOVÁ, Simona, Zuzana PODANÁ a Jiří BURIÁNEK. *Ženy jako oběti partnerského násilí: sociologická perspektiva*. Praha: SLON, 2015. ISBN 978-80-7419-189-3.
- [22] Policie [online]. [cit. 03-15-2019]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/prevence-stalking.aspx>
- [23] Poradna obětím [online]. [cit. 2019-03-05]. Dostupné z: <http://www.poradnaobetem.cz/index.php/obeti-domaciho-nasili/institut-vykazani>
- [24] REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-3006-6.
- [25] Robert, Joceline: *Nenech si to líbit*. Praha 2013, přeložila Nováková Eva, Portál, s. r. o., ISBN 978-80-262-0340-7.
- [26] Rosa [online]. [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.rosa-os.cz>.
- [27] STŘÍLKOVÁ, Patricie a Marek FRYŠTÁK. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava: KeyPublishing, 2009. ISBN 978-80-7418-020-0.
- [28] ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2.
- [29] ŠVESTKOVÁ, R., Buriánek, J. In kolektiv autorů. *Domácí násilí – násilí na mužích a seniorech*. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-7254-914-6.

- [30] Týrané děti [online]. [cit. 2019-03-05]. Dostupné z: <http://www.tyrane-deti.cz/cz/projevy.php?sekce=syndromy>
- [31] Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí [online]. [citace 2019-4-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2Y2CmVT>
- [32] Vláda [online]. [cit. 2019-04-25]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/aktuality/ceska-republika-podepsala-istanbulskou-umluvu-proti-nasili-na-zenach--143594>
- [33] Wikipedie [online]. [cit. 2019-03-10]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Obět>
- [34] Záchranný kruh [online]. [cit. 2019-03-10]. Dostupné z: <https://www.zachranny-kruh.cz/pro-verejnost/kriminalita-rizikovechovani/domaci-nasili/cyklus-domaciho-nasili>
- [35] Zákony pro lidi [online]. [cit. 2019- 03-15]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009/40>
- [36] ZIMMELOVÁ, Petra. In kolektiv autorů. *Domácí násilí – násilí na mužích a seniorch*. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-7254-914-6.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

s. – strana

apod. – a podobně

obr. – obrázek

č. – číslo

odst. – odstavec

písm. – písmeno

tzv. – to znamená

vyd. - vydání

ČR – Česká Republika

Sb. – sborník

OSPOD – Sociálně právní ochrana dětí

Syndrom CAN – Syndrom týraného dítěte

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. č. 1: Duluthský model moci a kontroly

Obr. č. 2: Přehled počtu vykázaní policíí ČR dle krajů

Obr. č. 3: Výhody a nevýhody kvalitativního výzkumu

Obr. č. 4: Istanbulská úmluva

SEZNAM PŘÍLOH

Rozhovory: P1 – rozhovor Vlasta

P2 – rozhovor Jana

PŘÍLOHA P I: ROZHOVOR VLASTA

Jaké bylo tvé dětství a pokud jsi v dětství zažila nějaké násilí.

Něe rodiče jsou spolu přes 60 roků, nikdy jsem neslyšela, že by tatínek mamince něco škaředýho řekl, nikdy jsem nebyla svědkem hádky. My jsme tři holky a všechny tři jsme rozvedeny, přitom rodiče bezvadný, babička s dědečkem taky, dlouholetý manželství, žádný problémy.

Takže v dětství jsi nepoznala žádné násilí

Ne ne, krásný dětství.

Jak ses seznámila s partnerem a jaký byl vztah s ním

Seznámila jsem se s ním v hotelu v kavárně, kde jsme chodily s holkama ze školy na limonádu a on tam přišel za nějakým kamarádem. Zaujal mě na první pohled, vysokej, kníratej, celej v džínovém, měl chování a tak. Takže tam jsme se seznámili přes toho kamaráda, druhý den přišel zamnou ke škole s kyticí, třetí den mě vzal autem a řekl mi, že si mě ve-me.

To byla rychlovka

Hmm, a fakt dělal všechno proto, abychom se vzali. Takže jsem velmi záhy otěhotněla a takdále a takdále, takže tak to fungovalo. Ze začátku jsme začali bydlet u rodičů, maminka ho nesnášela, ta ho prokoukla hned, takže on musel jít bydlet do města ke svým rodičům a já jsem vlastně zůstala u rodičů svých i s dítětem a jenom jsme se navštěvovali. Což mu nevyhovovalo a když jsem otěhotněla podruhé, tak mě odstěhoval na valachy. Věkový rozdíl mezi dětma je 4,5 roku a celou dobu jsem bydlela u rodičů. Na valachy do chaloupky, kde nebyl odpad, nebylo topení, byla tam dřevěná budka jako wc, vlastně on mě tam nechal, my jsme se nastěhovali v listopadu, dcera se narodila v únoru. On studoval vysokou tak přijížděl jednou za 14 dnů, na sobotu na nedělu a mě tam nechal.

A proč tak daleko, abys nebyla u rodičů, abys neměla kontakty

Spíš si myslím, protože on moji matku nesnáší. Tatínka ano, ale asi proto aby mě neovlivňovali. , to si spíš myslím, ale v té době to ještě fungovalo. Vlastně do té doby než jsem porodila tak to fungovalo, to bylo takový, že byl hodnej, že se těšil na dítě a tak dále, až se vlastně dcera narodila, ale skoro jsme se neviděli. Spolu jsme v podstatě nežili, dcera se narodila a on mi přijel, člověče podívat se tu holku do porodnice, kluka odvezl k rodičům a

já jsem se vrátila z porodnice do prázdné studené chalupy, kde jsem si musela zatopit, ještě jsem si musela letět přes celou dědinu pro klíč, protože to bylo u jeho babičky dole, tam nikdo nebyl, přesto že jsem měla slíbeno, že tam bude tchýně, nanosit si uhlí, nanosit si dřevo, zatopit v peci, malou jsem měla v peřinách a vlastně takhle jsem fungovala první večer. Samozřejmě tím jak jsem tahala to dřevo, uhlí a tak, tak mi vyhřezla děloha, takže druhý den jsem se vracela do nemocnice na injekce i s dítětem a tchýně přijela až třetí den mi pomoci a manžel přijel až za 14 dnů. Protože čekal na porodné, a z toho porodného měl koupit kočárek a místo kočárku přivezl pětiletého boxera. Psa, který byl nějaký krajský vítěz, aby mě mohl hlídat. Takže takhle. No a vlastně po těch 14 dnech přijel a vyžadoval po mě sex, já jsem odmítla a to jsem dostala prvních pár facek. A tak to začalo, to byl ten spouštěč. Pak začal žárlit, že on tam není a bůhví s kým tam se tahám a takový, takže potom už prostě to bylo jen proto, že jsem vzala ručník špinavej a hned jsem tam nedala čistej, tak tak to fungovalo. Pak jsem to psychicky neunesla a to bylo maruše 3 roky a sáhla jsem si na život. Pojedla jsem prášky, takže jsem se probrala v kroměříži na uzavřeném oddělení, nic jsem si nepamatovala, samozřejmě, ale protože manžel už zastával vysokou funkci, v brně na kraji, tak by ho to ovlivnilo, to bylo ještě za totalitu, tak si zařídil, že mě druhého dne propustili, vzal mě domů a do týdne jsme se stěhovali do brna, kde dostal služební byt. Protože toho využil k tomu, že jsem to udělala, protože jsem nezvládla samotu. Takže jsme dostali byt, odstěhovali jsme se do bytu v Brně, tam to bylo celkem jakžtakž těch 5 let, protože byl hodně vytížený prací, tam ty své potřeby si ukájel se svými sekretářkami, a s takovýma těma náhodnýma, takže já jsem třeba já nevím přišla mě partie domů, já jsem vařila a než jsem nachystala, tak jsem přišla, my jsme měli dohromady ložnici s obývacím, a oni měli, tehdy to byla vzácnost porno a oni se dívali a ty dvě sekretářky už byli nahý a všichni se po nich plazili. Načež já jsem se otočila a šla jsem vedle k sousedce, pak jsem dostala pár facek, že jsem se neúčastnila, takže takhle to fungovalo, ale já jsem měla výbornýho souseda se sousedkou, který dělal kulturistiku a který se mého muže nebál, takže ten ho občas chytl pod krkem a zdůrazňoval mu, že takhle ne. Takže on měl strach, protože na chlapa si nikdy netroufl, takže tam to fungovalo takhle. Potom já jsem měla kamarádku, to šlo tak nějak ruku v ruce, nevím jak se to mohlo stát, já jsem se začala kamarádit s holkou od vedle, úžasná ženská, manžel voják z povolání, přišla na návštěvu, otevřelo se víno a já víno moc nesnesu, tak jsem z toho dostala průjem, šla jsem na záchod, vrátila jsem se a říkala jsem si holka pryč. tak jsem si říkala, ona šla asi dom a vlezla do ložnice a holka rajtovala na mém chlapovi. Jo, samozřejmě odešla jsem do dětského poko-

je, dostala jsem znovu protože jsem se nepřidala. Tam to bylo hlavně o sexu, on na mě strašně žárlil, on měl představu že když on mě uvidí s někým jiným a bude to mít pod kontrolou že mu nebudu nevěrná, že on mě tlačil do takových různých aktivit

Na druhou stranu to dělal on

Já jsem se bránila a prostě takhle to bylo, a on třeba i takhle přes jeho vysokou funkci chodil večer do parku a tam se obnažoval před ženskýma, rozumíš. Já strachy doma jsem trnula a tak. To bylo šílené. Ale pořád jsem to nějakým způsobem jako.. jsem si říkala dětska malá, co já bych si počala.

Takže kvůli těm dětem

Finančně prostě on můj plat zatížil všema vlastně půjčkama co jsme měli a já nevím ty multiservisy. Na mikrovlnku, na televizi, na pračku, takže mě z mého platu zbývalo 500kč

A to byla taky záminka

A on tím pádem ovládal všechny finance všechno, že já jsem nebyla schopná představit že bych byla někde v podnájmě. Za co bych to platila, on prostě a neustále jsem byla předváděvaná o tom že jsem nula, ošklivá, že na sebe nedbám. Že jsem jen blbá zdravotní sestra. Že prostě jsem pitomá, jo tak a to. Tak neustále přitom jeho švagrová byla zdravotní sestra. Jeho sestra byla doktorka medicíny, která vyšla ze zdravotní školy a pak si udělala medicínu. Nechápu to, jeho matka nikdy v životě ničím vyučená nebyla. Jo, dělala jenom manželku svojemu muži, který byl voják z povolání. Nepochopila jsem tady to. Takovou tu nadvládu kterou on miloval, jako takový to ovládání těch lidí. Proto si myslím že dělal to co dělal, že vlastně jako právník atd. měl tu moc manipulovat s lidma.

A myslíš že to fyzický násilí vzniklo kvůli tomu sexu?

Myslím si, ano. To začalo kvůli tomu, že on měl potřebu si nějakou tu frustraci vybíjet na mně. On mně zahl a já jsem to schytala. Protože on vlastně až později jsem zjistila, že v momentě kdy on měl milenku, tak se snažil mě vmanipulovat do nějakýho jakože teda jakože za to můžu já a že jsem neschopná, frigidní jo a takhle.

A cítilas tu vinu, že kvůli tobě to je?, protože v některých to tak je

Já jsem se ho strašně bála. Ve mně narůstal hrozný strach. Můžu ti říct že on přijel z práce, bouchly dveře od auta a já jsem v ten moment začala mít žaludeční potíže. A všechno možný, já jsem prostě to bylo strašný, moje děti zalezly pod postele normálně, protože

poznaly už podle toho jak třískl s těma dveřma, že tatínek není v náladě. To bylo hrozný. A z toho on měl prostě úlety. Někdy se probudil a byl úžasnej, vzal nás na perfektní večeři, do zoologické, pak nás vzal na tržnici nakoupil nám značkový oblečení, mě koupil kožich za 5000kč, oblečení já nevím, šaty za 3500kč, jo prostě děcka a všechno. A v ten moment jsem měla pocit že ho i miluju, jo že prostě je to v pořádku, bral mě za ruku, říkal mi že jsem krásná, že mě miluje. A takhle to prostě furt fungovalo, ale on ve mně teda vypěstoval takovej pocit že bez něj za nic nestojím a bez něj teda nemůžu být, že se nedokážu zvednout. Potom mu to krachlo v práci, takže tam byl trošku problém, takže on odešel se zlou ze své práce a našel si místo právníka na severní moravě s tím domkem, takže jsme se nastěhovali do těch kunčic. A chvíli to bylo dobrý, než se rozhlídl, rozkoukal a tak, pak se dostal do takového společenství předsedu různých družstev ředitelů. Takže mu stouplo sebevědomí, všichni mu říkali jak je úžasnej, jak to zvládá. Jak není vynervenej, jak je všechno to. Ale on přišel prostě domů a všechno si to na nás vylil. Jo všechno to, řval po nás a byl prostě hroznej. Šel do hospody a začal pít. V té době začal hodně pít. Takže hodně hospoda, hodně alkohol kterej to ještě znásobil. Takže bylo období kdy jsem s ním chodila do té hospody a snažila jsem se do něj nalít co nejvíc alkoholu, aby prostě nebyl schopnej pomalu ani chůze a pak jsme ho dotlačili vždycky dom, on padl, lehl a já měla klid.

A jak si říkala o těch prášcích?

Protože potom už to nešlo tak jsem mu fakt dala půlku lexaorinu a rohypnolu do toho, on usnul a já jsem viděla že se v klidu vyspím a že do té práce půjdu odpočatá. To nešlo, chodila jsem do práce pobitá, s modřinama, to by ti mohla vrchní povídat jo, protože to se nedalo, to bylo hrozný.

A jak si říkala že si musela šlapat po tom skle, jak to vzniklo.

Ho nenapadlo že něco rozbil a já po tom musím šlapat, že to prostě on mě hnal po té místnosti na druhý konec, on se nedíval nebo co udělal, on byl vzteky bez sebe. A pak už se to celkem nahromadilo, že to bylo vždycky alkohol a násilí. Když byl střízlivej, šlo to a pak zas šel, našel si tu svoji partičku tam a zas alkohol, násilí. A to byl v tom období kdy se mu dařilo, takže on si tisícovkama zapaloval doutníky, na dvoře stály 4 auta, já řidičák neměla. Kupoval si drahé obrazy, já když jsem potřebovala pro holku 500 na boty tak jsem musela škemrat. To byly takové ponižující věci, například jsem jela sestře na svatbu, on mi koupil nádhernej kostým, já v té době měla nějakých 59, protože jsem byla psychicky na dně a

byli jsme prostě na té svatbě a on večer zavelel že se jede domů. Ty děti nechtěli samozřejmě už, jako tohle. Já říkám tak tady zůstanem, proč by jsme měli jet domů. On říká ne, jedeme domů. Já říkám dobře já tu nechám děcka, my pojedem ale dom. Já říkám proč, taková dálka. Ta svatba byla ve Křtinách u Brna. Neexistuje, já jsem řekl a to jedině že bys mě vyhověla. Říkám v čem? A on mi dal podmínku, že ano, děti tam nechá na té svatbě až do druhého dne a pojedem pro ně až druhý den ale jen v případě, že pojedou celou dobu nahá s ním v autě.

A přistoupilas na to?

Chtěla jsem, aby děti byly na svatbě. Takže to bylo obrovský ponížení pro mě. To bylo horší jak ty facky a on mě deptal jako ženskou. A v té době já jsem začala hledat útěchu teda u toho Mirka, do dneška jsem mu vděčná, že jsem dostala tu sílu a tak to zvládat všechno. A v podstatě to vyvrcholilo tím. Já jsem chodila i k psychologovi, on mi řekl že si dovolí jen to co mu dovolím já. Jsem neměla sílu ho zabrzdit, já jsem z něho měla strašný strach. Já jsem z něho měla takovej strach. Můžu ti říct že jsem měla takovej strach, že kolikrát když na mě zařval tak jsem se počůrala. Jo já měla opravdu strašnej strach. A vlastně to vyvrcholilo tím, že mi kdysi zavolal z hospody, že přijde domů a že mě zabije. A já jsem nevěděla, tak jsem se zamkla v pokoji, on vzal sekyru, začal štípat ty dveře, tak jsem vyskočila oknem s 2ma igelitkama, který jsem si rychle nasbírala. A utekla jsem do vedlejší vesnice a v té době. Sama, dětska už byly velké a nebyly doma. Dcera už měla přítele a byla u něj zrovna a syn byl plnoletý. No takže v té době protože to bylo u nás hodně špatný Mirek věděl a zajistil mi podnájem v tom Bělotíně a já jsem utekla a už jsem se nikdy nevrátila. Pak ještě nastal takovejterror když mu to došlo, že jsem mu utekla, takže mi rozkoppl dveře v tom podnájmu, přerazil mně nos, rozmlátil mi hrnky atd. Pak dětem řekl že to udělal Mirek, potom v podstatě se Mirek rozhodl, začal se mnou žít a ten Jožin mi chodíval plakat na schody, že beze mě nemůže být a když se na něho vykašlu a tohle tak mi bude platit 10000 měsíčně a ať se k němu vrátím. Což jsem neudělala, takže potom si na seznamce našel svoji současnou ženu, on měl obrovskou lásku se kterou byl, ale ta ho podvedla. Vždycky měl ženskou, vždycky byla nějaká. On mi třeba zavolal do práce, do kdy jsem, já jsem mu řekla že jedu 5kou a on mi řekl ne, jed' 6tkou, já mám návštěvu. Já jsem přišla domů, všude zatažený závěsy, parfém cizí, normálně ve vzduchu, postele rozválaný. Nebo jsem šla na noční a on měl doma partu se kterou hráli karty, holky kluci, já jsem se vrátila z noční, ti chlapi tam spali a ta holka byla u mě v posteli. Prostě on si nebral servítky, už ani přede mnou. Mu to bylo jedno. Nebo mě řekl že pojedeme na návštěvu, jeli

jsme na návštěvu, přijeli jsme a on mě dotáhl na swingers party. Ke všemu já jsem menstruovala. Já jsem seděla v koutku, on nebyl schopný erekce, mu to nešlo. Takže jsme jeli domů, dostala jsem pár facek, ale s tou babou co tam byl se pak stýkal dalšího půl roku. Tak to fungovalo. Takže jako tak no.

Ale vždyť si říkala že čekáš až děcka dospějí, ale nebyl to ten hlavní důvod proč zůstat Strach, bylo to všechno. Já až opravdu než jsem si našla 2. Partnera, u kterého jsem měla jistotu, jsem šla do toho. Zjistila jsem že to taky není pravda, protože mě tam Mírek nechal bydlet půl roku samotnou a bylo mu úplně jedno, že mi zůstává. Protože já jsem neměla odvahu od toho srpna co jsem utekla až do toho rozvodu, zrušit ty multiservisy. Já jsem to platila, mě zůstávala pořád těch 500kč. A já jsem opravdu byla jen na rohlíku denně.

Dopad na děti?

Dopad byl takový, že se syn snažil odejít co nejdřív z domu, což se mu zdařilo vzhledem k tomu, že byl poslední který rukoval na rok a půl. Takže byl na vojně, po vojně se vrátil, pak půl roku pracoval, ale to žil u přítelkyně, potom vlastně šel na školu do Holešova, kde byl rok a půl, to už bydlel v podnájmu, takže on už se domů nikdy nevrátil bydlet, a když se rozešel se svojí poslední přítelkyní tak šel bydlet za mnou, kde já už jsem bydlela s Mirkem kde se mnou půl roku byl, než si pořídil vlastní byt a už bydlel ve svém. Dcera to teda věděla, samozřejmě tatínka. Ale ona ho teda má ráda, v té době ho zbožňovala, takže tam to bylo trochu složitější. Je pravdou že mi postupně donesla z domácnosti všechny moje osobní věci. Nic víc jsem si nevezala. Ona u něj bydlela. Maturovala a říkala mi tehdy maminko já zůstanu u něj, ty nemáš peníze a já potřebuju šaty a on ji zahrnoval dárkami.

Věděla, jak se k tobě choval?

Jí to tehdy ani nedocházelo, protože oni z něj měli strach jako takhle, ale ona se pak zamilovala, měla svůj osobní život, bydlela s tím klukem a jí to v podstatě všechno dokleplo až když já jsem odešla. Ona měla před maturitou, kluk se na ni vybod, tak udělala to že sežrala prášky a skončila na áru. Ono se to v ní nastřádalo, ona je jiná povaha, větší bojovník a ona když Jožin řval, čím byla dospělejší, tím se ten vztah mezi něma měnil. A já jsem s ani nedovedla pomyslet, co mu řekla nahlas. A on to od ní bral.

Takže ona v tom žila

Ona mu určila hranice a on přes ně nešel, protože to byla dcera

A myslíš že to v těch dětech zanechalo následky?

Určitě. Protože můj syn je doteď svobodný, ženit se nechce protože řekl že nechce, manželství neuznává. Že to nemá cenu, že si zažil svoje. Snaží se teda být na své děti přísný, na chlapce je hodně přísný. Žije s partnerkou, mají spolu hezký vztah, ale partnerku si vybíral myslím že podle rozumu. Protože jeho předchozí partnerky tam byla vidět vášeň, to jak byl poblázněný a tady ta matka jeho dětí, tam je to všechno velmi umírněné, vášeň nevidím žádnou, on ji respektuje, uznává, vybral si matku svých dětí. Je to spolehlivá, hodná, věřím že nekouká po jiných chlapech, je velice zásadová. Žádná romantika. Teď budou stavět, tento měsíc mají kopat základy, on si koupil pozemek, On si vzal hypotéku, on chce mít vlastní střechu nad hlavou. Řekl že partnerka ho může opustit ale dětem zajistí zázemí. Začínala jsem rukama objevovat po manželovi na něm to, že je vznětlivý. Vybuchne ale hned se sklidní. Je to následek toho v čem žil. Nesnáší násilí na ženských. Vždycky jsem si myslela že mě nemá rád. Měli jsme zvláštní vztah. Je studenej. Dnes už to vidí tak, že se o mě chce postarat do budoucna. S otcem se vidí jednou ročně. Nevolají si, nejsou v kontaktu. Myslím si že ani otec o to nestojí. Ale ani dcera ne. Dcera je vdaná. Partnera si vybrala stejného jako tátu. Nemyslím ve fyzickém násilí, zatím na ni ruku nepoložil, ale říkala že jednou by to udělal a skončil by. Ona je jiná a doba je jiná. Ví že si nemusí nechat všechno líbit. Ale je to stejný sobec, stejně sebestředný člověk, našel si milenkou. Když přijede jednou za čas domů tak se věnuje jen dětem. S dcerou jedná jak kdyby pro něj nic neznamenala. Bydlí v jeho domě a stará se o její matku, ona má přes 80 let. Až babička umře tak teprve pozná, co z něj vyleze. Nepočítej s tím že tě tu nechá. Říkala že s tím počítá.

Říkala si že máš i lékařské zprávy od zranění, vyhledala si někde odbornou pomoc?

Ne, z jednoho prostého důvodu, protože jsem pracovala ve zdravotnictví, tak jsem nikde nenechala dělat kopii, nikdy jsem to nenechala poslat na policii, protože můj partner byl příslušníkem státní bezpečnosti, to ovlivnilo celou dobu našeho manželství, protože jakmile viděli placku, že to je policajt tak jsem se nikdy nedovolala zastání. Nikdy jsem se nedovolala. Vždy mi bylo řečený že neexistuje. No bože, tak ti dal pár facek, děje se něco, přežilas to. Hotovo.

I když si měla lékařský zprávy tak oni to neoznámili?

Nesouhlasilo, takže to neoznámili. Sama jsem si našla psychologa, takže jsem byla asi na 3 sezeních, ten mi řekl že je to v mých rukách, opravdu co já mu dovolím tak tam on půjde. Že je to slaboch, v podstatě mi řekl co jsem věděla. Ale vlastně nic jsem neudělala. Furt

jsem čekala že se to nějak spraví samo. Furt jsem si říkala že to přece není možný. Vždyť mě tak miloval. A v momentě kdy jsem se zamilovala do jiného partnera tak jsem čekala kdy ten partner bude tak silný, že když odejdu tak že by mě dokázal ubránit. Nový partner je takový, který řekl že ženská se nebije, ale je fakt že do konfliktu s chlapem nemá problém. Takže jsem věděla že tam to zastání je. U manžela jsem zastání neměla.

A rodiče? Věděli čím procházíš?

Dlouho nevěděli, moje maminka když jsem se vdávala tak mi řekla abych šla na potrat, já jsem nechtěla a oni ho neměli rádi. Ať za ní v životě nepříjdu, co jsem si nadrobila to ať si sním. Když jsem jí to připomněla, řekla že si nic takovýho nepamatuje. Mě to znělo v uších celý manželství. Celý manželství jedna jediná věta. V práci mě znají jako veselou, lehkovážnou, já mám špatné zkušenosti z dětství, manžel mé tety, maminčiny sestry, mě a mé 2 sestry sexuálně zneužíval. U mě jelikož jsem byla nejstarší tak se to omezilo na nějaké osahávání. Že mi strkal penis do ruky, u mladší sestry se to stupňovalo a nevím jak to bylo s tou nejmladší. Nikdy jsme si to neřekli, až kdysi dávno. Snažila jsem se ať nikdy nezůstáváme u tety přes noc. Myslím si že i tohle poznamenalo náš vztah k chlapům dál. Nemluvili jsme o tom, zůstalo to v nás a vybírali jsme si špatné partnery. Prostřední sestra si vzala alkoholika, který ji bil a podváděl, rozvedla se s ním, pak si dalšího, který byl odporný, lakomý a nakonec utekl na slovensko, od té doby je sama a nemá nikoho. Nejmladší sestra zůstala svobodná matka. Pak se vdala, muž ji začal také mlátit. Pak se rozvedla. A myslím si že tohle v nás pokrřivilo pohled na chlapi.

A jak se ti žije bez násilníka?

Dalších 18 let jsem žila s partnerem kterého jsem si vybrala, který nedokázal ženské ublížit, není násilnickej, byla jsem s ním celý život šťastná. Myslela jsem že bude mým osudovým člověkem, ale ta nevěra je tam zas. Zase jsem si našla člověka, který mě podvedl. Neustále mám sny, kdy jsem šťastná a létala jsem a kdesi cosi, tak ty už dlouho nemám, ty skončili když jsem zjistila nevěru svého partnera a kdy mě teda opustil takže žiju sama, 3 roky a vrací se mi ve snech první muž, vždycky spojený s tím že utíkám, musím se zachránit, musím zachránit svoje děti. Furt se to obměňuje. Ale je to pořád jedno a totéž, akorát v jiných obrazech. On je úplně klidnej, jeho to nezajímá, já zachraňuju své děti, většinou je to zajímavé, že ne syna ale dceru. Mám ji v náruči jako miminko a utíkám, nikdy ne přímo před Jožinem, ale vždy mě honí nějaké zvířata. Dodnes jsem se nezbavila strachu. Je pravdou, že když se potkáme teď, jsem si vědoma své ceny a jsem si vědoma toho, že jsem

možná kvalitnější člověk jak on, protože jsem se nepoddala chlastu, pracuju, jsem spolehlivá a slušná žena. Mám kolem sebe dost známých, kteří mě mají rádi. Dokázala jsem si vyšlapat své místečko. Mám děti, které mě mají rády a berou mě, kdežto on zůstal jen s tou svojí o 20 let mladší manželkou s dítětem které je zakřivené, na kterém je dneska vidět že má sice všechno materiální, ale nic víc, a se kterou pije dál. Tu se bojí uhodit, protože za prvé se bojí že zůstane sám a za druhé ona je po těžkém úrazu a má strach že jí ublíží. Moji dva partneři, shrnuto dohromady stojí oba za hovno. Oba jsou to děvkaři a oba dva mi ublížili, i když každý jinak. Ten fyzicky a ten psychicky a duševně. Všechno je to důsledek toho zneužívání v dětství. I puberta probíhala bouřlivě. Už v 16ti mě lákal sex, protože to bylo zakázané. Po sexuální stránce to nezanechalo žádné následky. Ale po citové hodně. Cítím se hodně prázdná, možná proto jsem zahrnula Mirka takovým přívalem lásky, proto jsem ho furt hlídala a všechno mu dělala, chtěla jsem být jiná, aby ten chlap byl spokojený. Ale asi toho bylo tolik, že už to neunesl. Dneska možná s rozumem skoro 60 ti let.

A když se na to díváš zpětně, dneska kdyby si tím procházela tak bys to udělala dřív, nebo zase počkáš, až ty děcka vyrostou?

Zůstala bych se svým synem sama, přehlížela jsem varovné signály typu pohádali jsme se v Brně o půlnoci, vyhodil mě na náměstí a nechal mě tam. Když jsem jela se sanitářem, byla žárlivá scéna, kde jsem byla, už tyhle žárlivé scény mě měli varovat. To byli takové prostě věci, které dneska vím, že jsem neměla podceňovat. V té době jsem ale byla mladá, blbá a zamilovaná, od začátku jsem byla pod jeho vlivem. Byla jsem do něj tak zamilovaná, že pro mě byl pán bůh. Dlouho jsem si říkala že za nic nestojím tak si to zasloužím, tu facku, protože jsem udělala to nebo ono špatně. Říkala jsem si jo má pravdu, to prádlo jsem tam nedala tak jak mělo být a že si na to potrpí, než mi došlo, že si takhle ulevuje z toho jeho napětí/přepětí z práce. Že jsem byla hromosvod. Tohle mi došlo až ve vztahu s Mirkem, kdy jsem zažila neuvěřitelný klid a pohodu. A když jsem řekla večer, že nemám chuť na sex tak mi řekl že se nic neděje. Když jsem poprvé řekla ne tak jsem čekala co bude. A ono se nic nedělo, dostala jsem pusku na dobrou noc a zjistila jsem zjistila že jsem svobodná. Kdyby mě nepodvedl a nenašel někoho jinýho tak věřím, že mě ten člověk naplňuje.

PŘÍLOHA P2: ROZHOVOR JANA

Dětství a rodina:

Vyrůstala v poměrně velkém městě. Rodiče žijí celý život spolu, mají pěkný vztah, kromě běžných hádek, nikdy jsem nebyla svědkem toho, že by otec mamince ubližoval. Mám mladšího bratra, dětství jsem měla bez problémů.

Seznámení s partnerem:

Se svým partnerem jsem se seznámila přes kamaráda, který byl řidič autobusu a on byl jeho kolega. Nikdy jsme spolu neuzavřeli sňatek, protože partner byl již 2 x rozvedený a znovu se ženit nechtěl. Z každého vztahu měl jedno dítě a ke svým manželkám se také choval násilně. Byl starší o 12 let než já.

Partnerovo chování:

Partner byl na začátku vztahu velmi pozorný a pohodový, což se mi na něm velmi líbilo. Také mi imponovalo, že byl starší a měl životní zkušenosti, na rozdíl ode mne. Nosil mi kytky, dárečky, já ho čekávala u autobusu. Byla jsem spokojená.

Počátek a průběh násilí:

Bohužel velký zvrat nastal po narození syna, najednou jako by na něho žárlil, že víc času věnuje dítěti a né jemu, že je odstrčený na druhou kolej. Já jsem byla na všechno sama, byla jsem unavená s ničím mi nepomáhal.

Začal vyhledávat náhodné známosti, o kterých jsem sevždy dozvěděla, jelikož se vztahy chlubil našim společným známým, kteří mi vždy vše řekli. Společní známí mi pak vždy vyčítali, že mu poskytuji domácí servis, měl vždy uvařeno, uklizeno a o dítě postaráno. Po intimní stránce též nestrádal, byla jsem mu vždy po vůli. V té době jsem byla nezaměstnaná, po mateřské dovolené. Začala jsem studovat zdravotní školu, abych si splnila svůj sen stát se zdravotní sestřičkou. Tehdy začalo i fyzické násilí z důvodu, když jsem neuvařila, nevyprala, jelikož jsem neviděla důvod, proč bych měla zajišťovat servis, když on mi s ničím nepomáhá. Když jsem mu řekla, ať mu to dělají náhodné známosti, tak mi dal fac-ku – to bylo tak 1x za 2 měsíce. Většinou na mě křičel a byl hrubý.

Postupně se přestal starat o domácnost, začal navštěvovat pohostinství, holdoval alkoholu, nedával mi peníze jen na nájem s tím, že on bude platit nájemné a já stravu a ostatní věci. Bohužel ani synovi nechtěl nic kupovat, a když nutně něco potřeboval, o peníze jsem musela prosit. Všechny peníze si nechával. Ze začátku se mi snažili pomáhat rodiče, ale protože mě měli ve vyšším věku, tak moc nemohli.

Vyhledání pomoci:

Byla jsem nucena obrátit se o pomoc na odbor sociální péče, kde mi poradili, jak dál v této situaci postupovat. Na úřadě jsem si vyřídila všechny příspěvky, co bylo možné a u soudu požádala o určení výše výživného na syna, abychom se mohli postavit na vlastní nohy a měli jsme z čeho žít.

Dopad na děti:

Vzhledem k velkým stresům a hrubému chování partnera mi syn ve 12 letech sám navrhl, abychom od táty odešli, že se stejně o něj nestará a nechce dál žít ve strachu, že mamince ublíží. Syn se dokonce stal svědkem toho, že jsem odešla na noční směnu a on si domů vodil známosti, které se k synovi chovaly škaredě. Dokonce se i zhoršil prospěchově ve škole, špatně spával, byl neklidný a vystrašený. Měl strach z toho, co bude.

Když jsem přestala věřit, že by se jeho chování mohlo změnit, vyhledala jsem pomoc na odboru sociální péče, kde mi poradili obrátit se na policii v případě fyzického násilí to bylo tak 1x za 2 měsíce, když jsem mu vytkla, co se jí nelíbí. Vzhledem k tomu, že se synem jsme bydleli v rodinném domku, který vlastnil partner, začal mi vyhrožovat, že pokud ho udám na policii, tak mě vyhodí na ulici a syna mi nedá. Že nemám peníze ani bydlení, kam bych s ním mohla jít. Tudíž z obav jsem ho nikdy na policii neudala. Možná by to neudělal, protože syna nikdy nevychoval, nebo jen z pomsty. Já jsem měla strach, byla jsem téměř bez příjmů a bez bydlení.

Odchod od partnera:

Když jsem se odhodlala a od partnera odešla, najednou jsem cítila velkou úlevu a volnost, svoboda, volně jsem dýchala.... I když odchod nebyl jednoduchý, musela jsem se na něj dobře připravit a ještě dlouho jsem měla strach, že se někde objeví. Začínali jsme od začátku a bez ničeho. Dodnes mám problém, pokud se s otcem syna potkám ho pozdravit, mám zlost, že zničil synovi dětství.

Když se na vše zpětně podívám, až teď si uvědomuju, že jsem měla odejít ze vztahu dříve a ne brát ohled na syna. Ten v dětství zažil jen strach, stresy a otce téměř neznal.

Životní změny:

Nového partnera jsem si našla až po deseti letech, protože po předchozích zkušenostech jsem se jakéhokoliv nového vztahu bála a také hlavně kvůli synovi. Současný partner je

pravý opak prvního, je hodný, klidný, tolerantní a hlavně ohleduplný. A paradox je, že jsou kolegové v práci a jezdí spolu u jedné firmy.

Ve svém současném životě mám nového partnera, který je opět starší, mám klidný, spokojený život, novou práci. Jezdíme na výlety, chodíme na procházky a užíváme si společné chvíle. Až se současným partnerem jsem poznala, co je život bez násilí, strachu a vyhrožování. Synovi je dnes 23 roků a máme stále pěkný vztah. S otcem se vůbec nestýká a ten o to také nestojí. V jeho životě pro něj nic neznamená. Již sedm let má jednu přítelkyni, s kterou si koupili byt a mají spokojený vztah. Děti zatím neplánují, ale věří, že ani s narozením dítěte se nic nezmění. Syn je povahou po mě. Mám pocit, že to v něm následky nezanechalo, už jen z toho důvodu, že z násilí jsme odešli relativně brzy a následně prožil se mnou spokojený a klidný život, který pokračuje i se současným partnerem.

Mě mrzí jen to, že jsem z násilného vztahu neodešla dříve.